ORTODOKSİA
Ahlakî ve dinî resale
Müdir mesul — MELETİOS LUKAKİS
Mahal idare — FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος Η΄ — Κωνσταντινούπολις. — Σεπτέμβριος 1933. — Τεῦχος 93

Η ΤΟΥΡΚΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΙΑ

Τὸν παρόντα μῆνα ἐζήσαμεν στιγμὰς μεγάλης χαρᾶς, ᾐσθάνθημεν τὴν ἱερότητά της βαθύτατα, ἐδοκιμάσαμεν τὴν συντριβήν της, τὴν οἰκοδομήν της, τὴν ἐξύψωσίν της. Εἶναι χαρὰ ἡ ὁποία πηγάζει ἀπὸ μεγάλας δημιουργίας. Ὡς δημιουργίαν δὲ ὑπέροχον πρέπει νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν Τουρκοελληνικὴν φιλίαν.

Ὁ Μέγας τῆς Τουρκίας Ἀναμορφωτὴς μὲ ἀπαράμιλλον ἔξαρσιν ὡμίλησε διὰ τὰς μεγάλας αὐτὰς στιγμὰς τῆς φιλίας καὶ τῆς ἀδελφωσύνης. Ὁ πολύτιμος συνεργάτης του, ὁ ἰσχυρὸς Πρωθυπουργὸς τῆς Χώρας ἐχαιρέτησε τὴν φιλίαν αὐτὴν ὡς πραγματικότητα σταθεράν, ὡς ἀπαραβίαστον ἐθνικὴν πολιτικήν. Ὁ τύπος ὅλος ἀνεστήλωσεν ἄρθρα ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ λαὸς ᾐσθάνθη κατάνυξιν. Ἐδημιουργήθη ἀτμόσφαιρα βαθείας κατανοήσεως, ἐμπιστοσύνης, ἐγκαρδιότητος.

Γενικὴ διαπίστωσις εἶναι ἡ προσήλωσις εἰς τὴν ἰδέαν τῆς φιλίας. Εὑρέθη ὁ ἀσφαλὴς δρόμος τῆς ἀνορθώσεως. Ἡ πολιτικὴ τῶν δύο Κρατῶν, τῶν δύο λαῶν, εἶναι σώφρων καὶ ἔντιμος, αὐθόρμητος καὶ εἰλικρινής. Κάτι πολύτιμον σταθεροποιεῖται καὶ ἀναπτύσσεται. Ἐλέχθη

ἀμίμητα: «Ὑπάρχει εἰρήνη. Γίνεται κάτι ἀνώτερον: Πίστις ἐπὶ τὴν εἰρήνην». Τὸ βάθος τῆς σημασίας τοῦ γεγονότος τὸ ἐξαγγέλλει ὁ τόνος τῆς ἁπλότητός του, τὸ φῶς τῆς οὐσίας του.

Δὲν σπείρονται πλέον ἄνεμοι διὰ νὰ θερισθοῦν θύελλαι. Ἡ συνείδησις τῶν ἀληθινῶν συμφερόντων ὡρίμασεν. Αἱ προσπάθειαι ἐναρμονίζονται. Ὠθούμεθα πρὸς ἀλληλεγγύην, πρὸς ἀλληλοκατανόησιν, πρὸς ἐξασφάλισιν ἡσυχίας καὶ δυνάμεως. Τὸ συντελούμενον ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα.

Ἂς σταματήσωμεν πρὸ αὐτοῦ μὲ δέος, εἶναι γεγονὸς ἐξαιρέτου ἠθικῆς οὐσίας. Μία θέσις εἰς τὴν περὶ ἡμᾶς ἄρνησιν.

Καθ' ἣν στιγμὴν συμπνίγει τὸν κόσμον, δηλητηριάζει τὴν ἐποχήν μας ἡ ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ ἀβεβαιότης, ἡ Τουρκοελληνικὴ φιλία ἔρχεται ὡς μία ἀντίδρασις πρὸς σωτηρίαν, ὡς φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ, ὡς ἐνθάρρυνσις, ὡς προτροπὴ πρὸς ἀνάνηψιν, ὡς ὑπόσχεσις καλυτέρου μέλλοντος.

Εὑρέθημεν εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου, καὶ ἐδημιουργήσαμεν μίαν γέφυραν. Εἰς τὰς συνειδήσεις μας ὑπῆρχον πράγματα μεγάλα καὶ κεκρυμμένα, καὶ ἡμεῖς τὰ ἀνεύρομεν. Δι' αὐτὸ ἡ μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ἕνωσις ἐθεμελιώθη ἐπὶ ἀρραγῶν βάσεων. Ἡ φιλία αὐτὴ ἔχει ἐσωτερικότητα, εἶναι πηγαία. Ὡρμήθη ἐκ τῶν ἔνδον, ἐχαλυβδώθη ἀπὸ τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην τῶν καιρῶν καὶ ἔγινε συνειδητὴ θέλησις, διὰ νὰ ἀποβῇ πολύτιμος κληρονομία εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Εἶναι ὡραῖα ὅσα ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου εἶπεν ὁ Ἕλλην Πρωθυπουργός: «Ἡ συνειδητὴ θέλησις τῶν δύο μας λαῶν ἀξιοῖ παρὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθη τὰ πεπρωμένα της, νὰ καταστήσουν τὴν ἀμοιβαίαν αὐτὴν φιλίαν ἔργον μόνιμον, ἔργον εἰρήνης, τὸ ὁποῖον αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ νὰ θεωροῦν ὡς ἱερὰν κληρονομίαν καὶ ἐθνικὴν παράδοσιν».

Ἡ ζύμη τῆς Τουρκοελληνικῆς φιλίας καὶ συνεργασίας μικρὸν κατὰ μικρὸν θὰ ζυμώσῃ ὅλον τὸ φύραμα τῆς ζωῆς τῶν δύο λαῶν, θὰ τοὺς ἀναγεννήσῃ, θὰ τοὺς ὁδηγήσῃ πρὸς νέα ὕψη, πρὸς νέα στάδια εὐημερίας καὶ πολιτισμοῦ. Ἡ ζύμη αὕτη θὰ περάσῃ καὶ τὰ ὅρια τῶν δύο χωρῶν, θὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τοὺς γείτονας λαούς, διὰ νὰ παύσῃ νὰ περισφίγγῃ τὸν κόσμον ἡ κρίσις τοῦ αἰσθήματος, ἡ κρίσις τοῦ πνεύματος. Εἶναι ἀρκετὴ ἡ ταλαιπωρία τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασεν ἡ Ἀνθρωπότης ἀπὸ τὴν κακόπιστον πολιτικήν της, τὴν στενήν, τὴν ἀπάνθρωπον, τὴν ἄφρονα.

Πῶς νὰ μὴ χαίρῃ ἡ Ἐκκλησία ὅταν βλέπῃ τὴν σταθερὰν αὐτὴν στροφὴν πρὸς τὰ ἰδεώδη τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ; Πῶς νὰ μὴ συγκινῆται διὰ τὴν μεγάλην ταύτην μεταβολὴν ἡ ὁποία τελεσιουργεῖται

εἰς τὴν γωνίαν αὐτὴν τῆς Εὐρώπης μεταξὺ δύο ἱστορικῶν λαῶν. Ἐλπίζει καὶ εὔχεται τὴν ἐπέκτασιν τῶν συντελουμένων. Χαιρετίζουσα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ὁποίου τὴν ἐπίσκεψιν ὠνόμασεν ἱστορικὸν γεγονός, ηὐχήθη ὅπως ἡ φιλία Τούρκων καὶ Ἑλλήνων μὴ ἐπισφραγίσῃ μόνον τὴν εὐτυχίαν τῶν δύο λαῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Βαλκανίων ὁλοκλήρων.

† Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΟΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΑΙ

Η ΜΕΓΑΛΗ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τὴν 16ην παρόντος μηνὸς Σεπτεμβρίου εἶχε τὴν μεγάλην εὐτυχίαν νὰ δεξιωθῇ τὸν Ἐξοχώτατον Πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Τσαλδάρην καὶ τοὺς Ἐξοχωτάτους Ὑπουργοὺς κ. Δ. Μάξιμον, τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ κ. Γ. Πεσματζόγλουν, τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἐπισκεφθέντας τὴν Τουρκίαν πρὸς ἑδραίωσιν τῆς μεταξὺ τῶν δύο εὐγενῶν λαῶν Τούρκων καὶ Ἑλλήνων φιλίας καὶ ἐνίσχυσιν τῆς συνεργασίας τῶν δύο φίλων Κρατῶν. Τὰς Α.Α. Ἐξοχότητας συνώδευον ἡ Κυρία Π. Τσαλδάρη, ἡ Κυρία Γ. Πεσματζόγλου καὶ ἡ δεσποινὶς Γ. Πεσματζόγλου.

Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα προσῆλθον περὶ ὥραν 14ην. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρωΐας οἱ πάντες ἐν Φαναρίῳ ἦσαν ἐπὶ ποδός. Βαθεῖα ὑπῆρξεν ἡ συγκίνησις καὶ ἡ χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς Φανάριον κατέπλευσαν διὰ τῆς ἀτμακάτου «Ἄγκαρα». Πεζῇ δὲ ἐκ τῆς ἀποβάθρας κατηυθύνθησαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, χειροκροτούμενοι καὶ ἐπευφημούμενοι ὑπὸ τοῦ συγκεντρωθέντος πλήθους. Ἡ τάξις ἐφρουρεῖτο ὑπὸ πληθύος ἀστυνομικῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ ἀπέδιδον τὰς τιμάς. Οἱ ἐπίσημοι καὶ οἱ συνοδοί των ἔφερον ἐπίσημον περιβολὴν καὶ πῖλον κυλινδρικόν. Συνώδευον ὁ Βουλευτὴς κ. Ἀ. Μπαμπᾶκος, ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Κ. Σακελλαρόπουλος μετὰ τῆς Κυρίας Σακελλαροπούλου, ὁ κ. Δ. Καψάλης, Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα, ὁ κ. Φίλων Φίλων, Διευθυντὴς τοῦ ἰδιαιτέρου Γραφείου τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὁ κ. Τάκης Πιπινέλης, Διευθυντὴς τοῦ ἰδιαιτέρου Γραφείου τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ κ. Λ. Γάφος, Τμηματάρχης τοῦ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν τμήματος τῆς Τουρκίας μετὰ τῆς Κυρίας Λ. Γάφου, ὁ κ. Γ. Γεννάδης, ταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ τῶν Γενικῶν Ἐπιτελῶν, ὑπασπιστὴς τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ὁ ἐνταῦθα στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς Ἑλλάδος συνταγματάρχης κ. Ζωϊόπουλος μετὰ τῆς κυρίας του, ὁ ναυτικὸς ἀκόλουθος κ.

Λούντρας μετὰ τῆς κυρίας του καὶ ὁ κ. Ἄγγελος Ἔβερτ, διευθυντὴς τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας Ἀθηνῶν.

Ὀλίγον ἐνωρίτερον εἶχον προσέλθῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ παρέμενον οἱ Ἕλληνες δημοσιογράφοι, ἤτοι οἱ κ. κ. Γ. Βλάχος τῆς «Καθημερινῆς», Κ. Ἀθάνατος τοῦ «Ἐλευθέρου Ἀνθρώπου», Ἀ. Λιδωρίκης τῆς «Ἀκροπόλεως», Σ. Μάξιμος τῆς «Πρωΐας», Ν. Γιοκαρίνης τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος», Γ. Μακρῆς τοῦ «Ἑλληνικοῦ Μέλλοντος», Λ. Μπορτολῆς τῆς «Βραδυνῆς», Ε. Ἀσημακόπουλος τοῦ «Ἔθνους» καὶ ὁ φωτορεπορτὲρ Κουρμπέτης.

Πρὸ αὐτῶν προσῆλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὁ Κυβερνήτης τοῦ πολεμικοῦ «Ἕλλη» κ. Θεμ. Νικοτσάρας, πλεῖστοι ἀξιωματικοὶ τοῦ σκάφους καὶ ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν Λέων Καλλέργης.

*
* *

Εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πύλην τοῦ Πατριαρχείου προϋπήντησαν τοὺς ἐπιφανεῖς Ἐπισκέπτας ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος, φέρων ἐπανωκαλύμμαυχον, σταυρὸν καὶ ἐγκόλπιον, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Διάκονος Ἀδαμάντιος Κασαπίδης, φέρων ἐπανωκαλύμμαυχον, μετὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Γρηγορίου, τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων καὶ τοῦ Α΄ Διερμηνέως τῶν Πατριαρχείων Σ. Κωνσταντινίδου. Τῆς ὅλης πομπῆς προηγοῦντο οἱ Πατριαρχικοὶ Κλητῆρες.

Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν εἴσοδον ἀνέμενον οἱ Τμηματάρχαι τῶν Πατριαρχείων ἐνδεδυμένοι μέλαιναν στολήν, οἵτινες καὶ ἠκολούθησαν τὴν πομπήν. Εἰς τὴν Αἴθουσαν τῆς Παναγίας ἦσαν παρατεταγμένοι, φέροντες ἐπανωκαλύμμαυχα, οἱ Πατριαρχικοὶ ἐφημέριοι καὶ ἓξ Ἀρχιμανδρῖται τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Εἰς τὴν Αἴθουσαν τῶν Πατριαρχῶν ἀνέμενον οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, φέροντες ἐπανωκαλύμμαυχον καὶ ἐγκόλπιον οἵτινες ἠκολούθησαν τὴν συνοδείαν εἰς τὴν Αἴθουσαν τοῦ Θρόνου, ὅπου ἀνέμενον ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ οἱ Μητροπολῖται. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔφερεν ἐπανωκαλύμμαυχον, σταυρὸν καὶ δύο ἐγκόλπια, οἱ δὲ Μητροπολῖται ἔφερον ἐπανωκαλύμμαυχον, σταυρὸν καὶ ἓν ἐγκόλπιον.

Ἅμα τῇ προσεγγίσει τοῦ κ. Προέδρου καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισήμων εἰς τὴν Αἴθουσαν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης προὐχώρησε πρὸς τὴν θύραν πρὸς ὑπάντησιν αὐτῶν. Ὁ κ. Π. Τσαλδάρης, ὁ κ. Δ. Μάξιμος, ὁ κ. Γ. Πεσματζόγλου καὶ αἱ Κυρίαι ἀσπάζονται τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θειοτάτης Παναγιότητος, Ἥτις ὁδηγεῖ τὸν κ. Πρωθυπουργὸν εἰς τὴν δεξιᾷ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου πρώτην ἕδραν. Παραπλεύρως τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἔλαβον θέσιν οἱ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας

Ὑπουργοὶ κ. κ. Δ. Μάξιμος καὶ Γ. Πεσματζόγλου, εἰς τὴν ἄλλην δὲ πλευρὰν ἀριστερᾷ αἱ Κυρίαι.

Ἐν συγκινήσει ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσφωνεῖ τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ὡς ἑξῆς :

Κύριε Πρόεδρε,

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, συγκεκινημένη βαθύτατα ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει Ὑμῶν μετὰ τῶν πολυτίμων συνεργατῶν Ὑμῶν καὶ τῶν εὐγενεστάτων συμβίων εἰς τὴν ἁγίαν Ἕδραν αὐτῆς, ἀγαλλομένῃ ψυχῇ ὑποδέχεται Ὑμᾶς, τὸν ἐκλεκτὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ εὐσεβέστατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν διακεκριμένων συνοδῶν Ὑμῶν καὶ προσφωνεῖ Ὑμῖν τὸ «ὡς εὖ παρέστητε».

Ἡ εὐτυχὴς αὕτη ἐπίσκεψις, κύριε Πρόεδρε, ἥτις ἐστὶν ἀπόρροια τῆς στοργικῆς εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως Ὑμῶν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, πληροῖ αὐτὴν ἰδιαιτέρας χαρᾶς.

Χαρὰν ἰδιαιτέραν αἰσθάνεται ἡ Ἐκκλησία ἀποβλέπουσα καὶ εἰς τὸ ὄντως ὑψηλὸν καὶ ὡραῖον ἔργον ὅπερ ἐπιτελεῖτε μετὰ τῶν ἐξόχων Κυβερνητῶν τῆς Τουρκικῆς ἡμῶν Δημοκρατίας ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας τῶν δύο εὐγενῶν καὶ ἱστορικῶν λαῶν, καὶ οὗ τὴν παγίωσιν καὶ τὴν προαγωγὴν στοχάζεται καὶ ἡ εἰς τὴν ὡραίαν ἡμῶν Τουρκικὴν χώραν καὶ ἀγαπητὴν πατρίδα ἄφιξις Ὑμῶν.

Τὸ ἔργον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας τῶν λαῶν, κύριε Πρόεδρε, εἶναι ἔργον μέγιστον καὶ ὡραιότατον ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἐπ' αὐτῷ χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἀδιαλείπτως εὔχεται πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εἶναι ἄνευ ὁρίων.

Φαίνεται ὅτι ἡ Ἀνατολή, ἥτις ἐφώτισε τὸ πάλαι τὴν Ἀνθρωπότητα διὰ τοῦ μεγάλου αὐτῆς πολιτισμοῦ προώρισται ἵνα ἅπαξ ἔτι διδάξῃ αὐτὴν καὶ ἐμπράκτως ὅτι μόνον διὰ τῆς εἰλικρινοῦς εἰρήνης καὶ φιλίας τῶν λαῶν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ἀληθὴς καὶ ἀσφαλὴς εὐτυχία ἐπὶ τῆς γῆς.

Εὐχόμενοι, κύριε Πρόεδρε, ἀπὸ μέσης καρδίας ὅπως ὁ Κύριος ἐνισχύῃ Ὑμᾶς καὶ τοὺς συνεργάτας Ὑμῶν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ὑψηλῶν Ὑμῶν καθηκόντων ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ, εὐλογῇ δὲ καὶ προάγῃ τὸ ἔργον τῆς φιλίας καὶ τῆς ἀγάπης τῶν δύο λαῶν, τοῦ Τουρκικοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ, οὕτως ὥστε ἡ εἰρήνη καὶ ἡ φιλία αὐτῶν νὰ ἀποβῇ παράδειγμα καὶ νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς ὅλους τοὺς γείτονας λαοὺς καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον, παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς ὅπως κατὰ τὴν ἐπάνοδον Ὑμῶν εἰς τὴν εὐλογημένην χώραν τῆς Ἑλλάδος διαβιβάσητε τῷ εὐσεβεστάτῳ Ἑλληνικῷ λαῷ τὰς εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἥτις ἰδιαιτέρως τιμᾷ τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ εὐσέβειαν καὶ μετὰ χαρᾶς παρακολουθεῖ τὰς λαμπρὰς προόδους αὐτοῦ.

Ὡς εὖ παρέστητε, κύριε Πρόεδρε, κύριοι Ὑπουργοὶ καὶ Εὐγενέσταται Κυρίαι.

Πρὸς ταῦτα ὁ κ. Π. Τσαλδάρης βαθύτατα συγκεκινημένος ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως:

Παναγιώτατε,

Μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως ἤκουσα τοὺς σοφοὺς ὑμῶν λόγους καὶ μετ' εἰλικρινοῦς εὐγνωμοσύνης εὐχαριστῶ διὰ τὰς εὐλογίας ἃς ἐπεκαλέσθητε ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Τὰ αἰσθήματα εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως δι' ὧν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς περιβάλλει τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν εἶναι γνωστὰ τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ἀλλ' εἶμαι εὐτυχὴς διότι μοὶ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπαναλάβω ταῦτα ἐν αὐτῷ τῷ Κέντρῳ τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ νὰ διαβεβαιώσω τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα περὶ τῆς ἀδιαλείπτου ἀφοσιώσεως τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς τὰ δόγματα καὶ τοὺς κανόνας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι τόσον ἀρρήκτως ἔχουσι συνδεθῇ πρὸς τὰς παραδόσεις καὶ τὰς συνηθείας τῆς ζωῆς του.

Χαρὰν ἰδιαιτέραν μοὶ προὐξένησαν, Παναγιώτατε, οἱ ἐνθαρρυντικοὶ λόγοι οὓς εὐηρεστήθητε νὰ μοὶ ἀπευθύνητε διὰ τὴν εὐόδωσιν τῆς στενῆς μετὰ

τοῦ εὐγενοῦς Τουρκικοῦ λαοῦ συνεργασίας, ἣν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πάσῃ θυσίᾳ ἐπιθυμεῖ νὰ προαγάγῃ.

Τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης ὁ μοχθῶν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν δεινῶν περιστάσεων τῆς σήμερον Ἑλληνικὸς λαὸς αἰσθάνεται βαθύτατα, αἱ δὲ εὐχαὶ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν λαῶν δὲν δύνανται παρὰ νὰ ἔχωσιν ἀπήχησιν ἰσχυρὰν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν δύο γειτόνων καὶ φίλων λαῶν καὶ ἡμῶν τῶν διαπεπιστευμένων τὰς τύχας αὐτῶν. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τῆς εἰρήνης ἀφωσιωμένοι ἤλθομεν ἐν τῇ φιλοξένῳ ταύτῃ χώρᾳ, ὅπως ἐνισχύσωμεν τοὺς μετ' αὐτῆς δεσμούς, στερρῶς πιστεύοντες ὅτι ἡ μετ' αὐτῆς φιλικὴ συνεργασία ἐξασφαλίζει ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τὰ συμφέροντα τῶν δύο λαῶν καὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα εἰρηνευτικῆς συνεργασίας καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους λαούς. Διὰ τοῦτο φέρων πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τὰς εὐλογίας τὰς ὁποίας ηὐδοκήσατε νὰ διαβιβάσητε πρὸς αὐτόν, εἶμαι ἰδιαιτέρως εὐτυχής, ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ διαβεβαιώσω αὐτὸν συγχρόνως περὶ τῆς στοργῆς μεθ' ἧς ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης παρακολουθεῖ τὸ θεάρεστον τῆς φιλίας ἔργον μετὰ τοῦ εὐγενοῦς Τουρκικοῦ λαοῦ.

Ἀκολούθως ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρουσίασεν εἰς τὸν κ. Π. Τσαλδάρην καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπισήμους τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας, καὶ μετά τινα λεπτὰ ἀναψυχῆς καὶ συνομιλίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὀρθίων ἱσταμένων πάντων, προσέφερε τὰ Πατριαρχικὰ Δῶρα: πολυτίμους Σταυρούς. Προσφέρουσα τὸν Σταυρὸν εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργόν, εἶπε τὰ ἑξῆς:

Κύριε Πρόεδρε,

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος τῆς ἐπισκέψεως Ὑμῶν εἰς τὴν σεπτὴν αὐτῆς Ἕδραν, καὶ εἰς ἀμοιβὴν τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς υἱϊκῆς στοργῆς Ὑμῶν πρὸς αὐτήν, ἀπονέμει Ὑμῖν διὰ τῆς ἡμετέρας χειρὸς τὸν τίμιον τοῦτον σταυρόν, εἰς εὐλογίαν Ὑμῶν, τοῦ οἴκου Ὑμῶν καὶ τῶν ἔργων Ὑμῶν.

Προσφέρουσα τοὺς Σταυροὺς εἰς τοὺς κ. κ. Ὑπουργούς, εἶπε :

Κύριοι Ὑπουργοί,

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ἐκδηλοῦσα τὴν μεγάλην αὐτῆς χαρὰν ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει Ὑμῶν εἰς τὸν ἱερὸν αὐτῆς Θρόνον καὶ εἰς ἀμοιβὴν τῶν αἰσθημάτων Ὑμῶν πρὸς αὐτήν, ἀπονέμει Ὑμῖν δι' Ἡμῶν τὸν ἱερὸν τοῦτον σταυρὸν εἰς εὐλογίαν Ὑμῶν.

Προσφέρουσα τοὺς Σταυροὺς εἰς τὰς Κυρίας Π. Τσαλδάρη καὶ Γ. Πεσματζόγλου καὶ τὴν Δεσποινίδα Γ. Πεσματζόγλου εἶπε :

Εὐγενέσταται Κυρίαι,

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, εἰς εὐλογίαν Ὑμῶν καὶ τοῦ Οἴκου Ὑμῶν καὶ εἰς ἐπιβράβευσιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγάπης Ὑμῶν πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν πλησίον, ἀπονέμει Ὑμῖν δι' Ἡμῶν τὸν πανσεβάσμιον τοῦτον σταυρόν.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσέφερε τῷ κ. Δ. Μαξίμῳ Σταυρὸν καὶ διὰ τὴν Κυρίαν αὐτοῦ, κωλυθεῖσαν νὰ συνοδεύσῃ αὐτὸν εἰς Τουρκίαν.

Οἱ Ὑψηλοὶ Ἐπισκέπται ἐδέχθησαν μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως τὰ δῶρα καὶ ηὐχαρίστησαν θερμῶς. Ἀφοῦ δὲ περιῆλθον τὰς αἰθούσας τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐφωτογραφήθησαν μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, αἱ μὲν Κυρίαι ἀπεχαιρέτησαν Αὐτὴν καὶ ἀνεχώρησαν, αἱ δὲ Α. Α. Ἐξοχότητες παρεκάθησαν εἰς ἐπίσημον Πατριαρχικὸν γεῦμα. Εἰς τὸ γεῦμα παρεκάθησαν καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται, ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Κ. Σακελλαρόπουλος, ὁ κ. Ἄ. Ἔβερτ καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τοῦ κ. Προέδρου ἀντηλλάγησαν ἐγκάρδιοι ἐκδηλώσεις.

Ἀργὰ δὲ περὶ ὥραν 17ην ἀπεχαιρέτησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἀνεχώρησαν μετὰ τῶν αὐτῶν προπεμφθέντες τιμῶν.

***

Αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἔχουσα μεθ' Ἑαυτῆς τὸν Πρωτοσυγκελλεύοντα Μητροπολίτην Λαοδικείας, ἐν συνοδείᾳ τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων, ἀντεπεσκέφθη περὶ ὥραν 20ὴν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Πέρα Παλὰς» τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Τσαλδάρην. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐγένετο δεκτὴ μετὰ πάσης τιμῆς. Προϋπήντησεν δὲ Αὐτὴν

ἀφιχθεῖσαν, ὡς καὶ προέπεμψεν ἀπερχομένην, ὁ κ. Π. Τσαλδάρης μετὰ τῶν Ὑπουργῶν του εἰς τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ ξενοδοχείου εἴσοδον.

Τὴν ἑπομένην, 17ην τρέχοντος μηνός, ἀναχωροῦντας τοὺς Ἕλληνας Ὑπουργούς, ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀπεχαιρέτησεν ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος ἐν συνοδείᾳ τοῦ Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων Μαξίμου εἰς τὴν ἐν Τοπχανὲ ἀποβάθραν τῆς Σεΐρι Σεφαῒν ὅπου ἔγινεν ἐπίσημος προπομπή.

***

Εἰς τὴν μεγάλην εὐτυχίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐδεξιώθη καὶ ηὐλόγησε τοὺς Κυβερνήτας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιφανεῖς Προσωπικότητας, ἦλθε νὰ προστεθῇ καὶ ἡ βαθεῖα χαρὰ νὰ ὑποδεχθῇ καὶ τὸν κ. Ἐλευθέριον Βενιζέλον, τὸν μέγαν τῆς Ἑλλάδος ἄνδρα καὶ ἐγκάρδιον φίλον καὶ συνεργάτην τῶν ὑπερόχων τῆς Τουρκίας Κυβερνητῶν, ὅστις διατρίβει ἐνταῦθα ὡς ξένος τοῦ Ἐξοχωτάτου Ἰσμὲτ Πασᾶ.

Ἀφιχθέντα ἐνταῦθα τὸ ἑσπέρας τῆς 25ης τρέχοντος μηνὸς ἐχαιρέτησεν αὐτὸν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Πέρα Παλὰς» τὴν ἑπομένην πρωΐαν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων.

Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος καὶ ἡ κυρία Ἕλενα Ἐλ. Βενιζέλου προσῆλθον τὴν 28ην τοῦ μηνὸς περὶ ὥραν 12ην. Τὰς πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον παρόδους εἶχε κατακλύσῃ πυκνὸν πλῆθος, τὸ ὁποῖον ὑπεδέχθη τοὺς ὑψηλοὺς ξένους μὲ χειροκροτήματα καὶ ἐπευφημίας. Τὴν τάξιν ἐτήρει αὐτοπροσώπως ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας Φεχμῆ βέης μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ α΄ τμήματος. Καταφθάσαντας προϋπήντησαν ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων. Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν εἴσοδον ἀνέμενον ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος μετὰ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιμανδρίτου. Εἰς τὴν Αἴθουσαν τῆς Παναγίας οἱ Πατριαρχικοὶ Ἐφημέριοι καὶ Ἀρχιμανδρῖται τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων εὑρίσκετο εἰς τὸ ἐπίσημον Πατριαρχικὸν Γραφεῖον ὅπου ἐδέχθη τὸν κ. Ἐλ. Βενιζέλον τὸν ὁποῖον προϋπήντησεν εἰς τὴν θύραν τοῦ Γραφείου.

Τοὺς ὑψηλοὺς ξένους συνώδευον ὁ κ. Κ. Σπανούδης, ἡ δεσποινὶς Μαύρου, ἰδιαιτέρα συνοδὸς τῆς Κυρίας Ἐλ. Βενιζέλου, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἀσφαλείας κ. κ. Π. Γύπαρης καὶ Ἄ. Μεταξᾶς καὶ

οἱ Δημοσιογράφοι κ. κ. τοῦ Σπ. Μελᾶς «Ἐλευθέρου Βήματος», Ἐ. Ἀσημακόπουλος τοῦ «Ἔθνους», Γ. Ἀθανασιάδης Νόβας τοῦ «Νέου Κόσμου», Β. Μεσολογγίτης τῶν «Μακεδονικῶν Νέων», καὶ Ν. Φαρδῆς.

Μετὰ τὸ χειροφίλημα, τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὰς συστάσεις, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξέφρασε τὴν μεγάλην χαρὰν Αὐτῆς καὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ τρίτῃ αἰσίᾳ ταύτῃ ἐπισκέψει αὐτῶν εἰς τὴν ἱερὰν τῆς Ὀρθοδοξίας Ἕδραν, τὴν ἄπειρον δὲ εὐγνωμοσύνην πάντων πρὸς τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ διασώσει αὐτῶν ἀπὸ τοῦ τρομεροῦ κινδύνου, τονίσασα ὅτι ἡ ζωή του εἶναι ἀνεκτίμητον κεφάλαιον, ὅπερ ἀνήκει εἰς ὁλόκληρον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος καὶ τὸν Πολιτισμόν. Περαιτέρω ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὡμίλησε περὶ τῆς χαρᾶς τῶν Ἐπιφανῶν Κυβερνητῶν τῆς Χώρας ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει του εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ηὐλόγησε τὸ ὑπέροχον ἔργον τῆς Τουρκοελληνικῆς φιλίας.

Ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος ὑπῆρξε λίαν θερμὸς εἰς τοὺς λόγους του καὶ τὰς ἐκδηλώσεις του, ἐκφράσας τὴν βαθεῖάν του συγκίνησιν, διότι τὸ τρίτον ἤδη ἠξιώθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ σεπτὸν τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρον, καὶ ἐξῆρε τὰ ἀγαθὰ τῆς Τουρκοελληνικῆς φιλίας, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς, ὡς εἶπεν, ἠσφάλισε τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν εἰς τὴν Ἐγγὺς Ἀνατολήν.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος μετὰ τῶν ὡς ἄνω συνοδῶν αὐτοῦ παρεκάθησεν εἰς τὸ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ παρατεθὲν Πατριαρχικὸν γεῦμα, τῆς Κυρίας αὐτοῦ ἀποχωρησάσης, καθόσον τὸ Πρωτόκολλον τῆς Μ. Ἐκκλησίας δὲν ἐπιτρέπει εἰς Κυρίας νὰ παρακάθηνται εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν. Τοῦ γεύματος συμμετέσχον τὰ Μέλη τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς αὐτῆς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ἐδόθη εὐκαιρία ὅπως καὶ αὖθις γένωνται θερμαὶ ἀμοιβαῖαι ἐκδηλώσεις καὶ φιλοφρονήσεις.

Περὶ ὥραν δὲ 14 ½ ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος μετὰ τῶν συνοδῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησε προπεμφθεὶς μετὰ τῶν αὐτῶν ὡς καὶ κατὰ τὴν προϋπάντησιν αὐτοῦ τιμῶν.

* * *

Τὴν 30ὴν τοῦ μηνὸς περὶ ὥραν 18ην ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπέδωκεν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ «Πέρα Παλάς» τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν κ. Ἐλ. Βενιζέλον. Μεθ' ἑαυτῆς εἶχε τὸν Πρωτοσυγκελλεύοντα Μητροπολίτην Λαοδικείας καὶ ἠκολουθεῖτο ὑπὸ τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων. Ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος ἀνέμενεν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πύλην τοῦ ξενοδοχείου καὶ μέχρι αὐτῆς προέπεμψεν ἀναχωροῦσαν ἀκολούθως τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

***

Τὴν Κυριακήν, 1ην Ὀκτωβρίου, ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος ἐκκλησιάσθη εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Ναόν. Ἡ Κυρία Ἐ. Βενιζέλου κωλυθεῖσα τὴν τελευταίαν στιγμὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ προσέλθη. Τὸ Φανάριον εἶχεν ὄψιν πανηγυρικήν. Συνέρρευσε πολὺ πλῆθος. Τὴν τάξιν ἐφρούρει ἡ ἀστυνομία. Ὁ Ναὸς ἦτο πλήρης. Ἐχοροστάτει ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων. Ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος προσῆλθε καθ' ἣν ὥραν ἤρχιζεν ἡ Δοξολογία, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς ἀκολουθίας του. Εἰς τὴν εἴσοδον τὸν ὑπεδέχθησαν ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας μετὰ τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τοῦ Ὑπογραμματέως καὶ τῶν Πατριαρχικῶν Ἐφημερίων. Ἐλειτούργησεν ὁ Μέγας Ἀρχιμανδρίτης Καλλίνικος, διακονοῦντος τοῦ Δευτερεύοντος Μαξίμου. Ἡ ὅλη Λειτουργία εἶχεν ἀπέριττον σεμνότητα, βαθεῖαν κατάνυξιν, ἐξαιρετικὴν ἐπιβλητικότητα. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν Ἐκτενῆ ὁ Πατριαρχικὸς Διάκονος ἐδεήθη ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τῶν Ὑψηλῶν Ἐπισκεπτῶν κ. Ἐλ. Βενιζέλου καὶ κ. Ἑλένης Ἐλ. Βενιζέλου.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος διὰ τῆς κλίμακος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἀνῆλθον εἰς τὴν Αἴθουσαν τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ, ἔνθα εἶχον προσέλθη οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται. Ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς κλίμακος τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐλόγησε τὰ πλήθη.

Εἰς τὴν Αἴθουσαν τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσαγορεύουσα τὸν κ. Ἐλ. Βενιζέλον εἶπε τὰ ἑξῆς :

Κύριε Πρόεδρε,

Ὁ σημερινὸς ἐκκλησιασμὸς Ὑμῶν ἐν τῷ πανσέπτῳ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀποτελεῖ ἓν ὁλόκληρον ἱστορικὸν γεγονός, οὐ μόνον διὰ τὸ πρόσωπον Ὑμῶν καὶ διὰ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία εἶχε σήμερον τὸ μέγα εὐτύχημα καὶ ἐν τῷ πανσέπτῳ αὐτῆς Ναῷ καὶ κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν νὰ εὐλογήσῃ Ὑμᾶς καὶ νὰ εὐχηθῇ ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ὑγείας Ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ γενικῶς, διότι ὁ σημερινὸς ἐκκλησιασμὸς Ὑμῶν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ μαρτυρεῖ καὶ μεγαλοφώνως διαλαλεῖ τὴν κολοσσιαίαν ἀλλοίωσιν καὶ τὴν μεταβολὴν ἥτις ἐπῆλθεν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν τῶν δύο ἱστορικῶν λαῶν καὶ ἥτις ἀποτελεῖ διὰ τὴν ζωήν,

τὴν εὐτυχίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν αὐτῶν ἀληθινὸν θησαυρόν. Οἱ δημιουργοὶ τοῦ θησαυροῦ τούτου ἂς εἶναι ἀκόμη μίαν φορὰν ηὐλογημένοι παρὰ Κυρίου. Καὶ πρῶτος Ὑμεῖς, Κύριε Πρόεδρε, τὸν ὁποῖον καὶ πάλιν ἔχομεν τὴν εὐτυχίαν νὰ ἔχωμεν ἐν μέσῳ ἡμῶν.

Βαθύτατα συγκεκινημένος ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος εἶπεν, ἀπαντῶν, τὰ ἑξῆς:

Παναγιώτατε,

Εἶμαι πολὺ συγκεκινημένος ἀπὸ τοὺς ἀγαθοὺς λόγους τοὺς ὁποίους μοὶ ἀπηυθύνατε. Διὰ τῆς σημερινῆς ἐπισκέψεώς μου ἐξεπλήρωσα μύχιον πόθον μου ὅπως ἐκκλησιασθῶ εἰς τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν. Λογίζομαι δὲ ἐξαιρετικῶς εὐτυχής, διότι ὁ πόθος μου αὐτὸς ἐξεπληρώθη κατὰ τὸν τελειότερον τρόπον, ἐφόσον εἴχετε τὴν καλωσύνην νὰ προστῆτε τῆς Θείας Λειτουργίας, διὰ τὸ ὁποῖον ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην, συνάμα δὲ καὶ τὰς εὐχαριστίας μου.

Ἀφοῦ δὲ ἀκολούθως ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος ἐπεσκέφθη τὸ Σκευοφυλάκιον, τὸ Μυροφυλάκιον, τὰ ἰδιαίτερα Πατριαρχικὰ Δώματα, τὸ Παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου καὶ τὴν προσωπικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀνεχώρησε προπεμφθεὶς μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

***

Τὴν πρωΐαν τῆς 5ης Ὀκτωβρίου τὸν κ. Ἐλ. Βενιζέλον καὶ τὴν κ. Ἕλεναν Βενιζέλου ἀναχωροῦντας εἰς Ἀθήνας ἐπεσκέφθη ἐν τῷ ξενοδοχείῳ «Πέρα Παλὰς» ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας ἐν συνοδείᾳ τοῦ Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων καὶ διεβίβασε τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

ΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Παράρτημα.

Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

[Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 173]

(Σημ. «Ὀρθοδοξίας».—Κατὰ παραδρομὴν εἰς τὸ τεῦχος τοῦ παρελθόντος μηνὸς παρελείφθη ἡ συνέχεια τοῦ ὡς ἄνω παραρτήματος. Κατωτέρω συνεχίζεται ἡ μελέτη.)

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὰ περὶ Βυζαντίου. Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀθηνόδωρος (144—48) μετέφερε τὴν ἕδραν μεσογειότερον εἰς Ἐλαίαν, τὰ ὕπερθεν τοῦ σημερινοῦ Τοπχανὲ ὑψώματα (Βλέπε Σκαρλάτου Βυζαντίου «ἡ Κωνσταντινούπολις»). Ὁ Ἐπίσκοπος Περτίναξ (169-187) μετέφερε ταύτην εἰς Συκᾶς (τὸν σημερινὸν Γαλατᾶν), εἰς θέσιν παραθαλασσίαν ἣν ὠνόμασεν Εἰρήνην καὶ ὅπου συνεκεντρώθη πλῆθος χριστιανῶν, ὁ δὲ Ἐπίσκοπος Κωνσταντῖνος ἢ Καστῖνος (230-237) ἀφεὶς τὴν Εἰρήνην (¹) μετῴκησεν εἰς τὸ κυρίως Βυζάντιον καὶ ἔκτισε ναὸν εἰς τιμὴν τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας κατὰ τὸ σημερινὸν Πετρίον. Ὁ δεύτερος ἐπισκοπικὸς οἶκος ἔκειτο πιθανῶς ἐν τῇ σημερινῇ τοποθεσίᾳ Σαλιπαζάρ, οἰκοδομηθεὶς δὲ μείζων ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀφιερώθη τοῖς ἁγίοις Ἑπτὰ Παισὶ καὶ Ἐλεάζαρ τῷ ἀρχιερεῖ (Γεδεὼν Χρονικά). Ὁ δὲ Πατριαρχικὸς οἶκος ὁ ἀνεγερθεὶς ὑπὸ τοῦ Μεγ.

(¹) Κατὰ τὸν παρὰ Βανδουρίῳ (**Imper. Orient**) Ἀνώνυμον ὁ ἐν Γαλατᾷ ναὸς τῆς ἁγίας Εἰρήνης ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ***Πατριαρχεῖον*** ὡς χρηματίσας ἐπισκοπικὸς ναὸς τῶν ἐν Βυζαντίῳ χριστιανῶν μετὰ τὸν ἐν Ἀργυρουπόλει τοιοῦτον. «Ἀνήγειρε—γράφει περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀνεγερθέντων ναῶν — τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν, τὸ Πατριαρχεῖον.» Βλέπε καὶ Δουκάγγιον Constantinopolis **Christiana** Βίβλ. Δ΄.

Κωνσταντίνου ἢ τινὸς τῶν πρώτων διαδόχων αὐτοῦ, κατεστράφη ὑπὸ τῶν λατίνων σταυροφόρων τῇ 19ῃ Αὐγούστου 1203 (Νικήτα Χωνιάτου. Βλέπε Γ. Ἁμαρτωλοῦ Χρονικὸν ἐν Πατρολ. Migne 110).

Ἦτο δὲ ᾠκοδομημένος παρὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καλούμενος ἱερὸν ἀνάκτορον κατὰ τὸν Ζωναρᾶν καὶ ἱερὸν Ἀρχεῖον κατὰ Νικήταν τὸν Χωνιάτην ἐπὶ λιθοκτίστων στοῶν καὶ περιελάμβανε πληθὺν τρικλίνων (αἰθουσῶν) Συνοδικῶν, Σεκρέτων(μεγάλων διαμερισμάτων μετὰ πολλῶν γραφείων), ἔνθα εἰργάζοντο πολυπληθεῖς γραμματεῖς (νοτάριοι), οἷον τὸ μέγα Σέκρετον, τὰ Σέκρετα τοῦ Χαρτοφύλακος, Σκευοφύλακος, Σακελλίου, Πρωτεκδίκου, Μ. Οἰκονόμου, Σακελλαρίου κτλ. Ὑπῆρχον πρὸς τούτοις ἱκαναὶ βιβλιοθῆκαι, Ἀρχεῖα καὶ πολλὰ Κελλία, ἐν οἷς διῃτῶντο οἱ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπηρετοῦντες κληρικοί, διάγοντες βίον λιτὸν καὶ σεμνόν, αὐτόχρημα μοναστικόν, ὅντινα διετάραξεν ἡ πολυτέλεια καὶ ἀσωτεία περὶ τὴν δίαιταν τοῦ εἰκονομάχου Πατριάρχου Θεοδότου (818-21), τελοῦντες ἅμα καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγ. Σοφίας, «Μεγάλη Ἐκκλησία» καλουμένης, ἧς τὰς εἰκόνας ἀνεκαίνισεν ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης Η ὁ Ξιφιλῖνος, ἥντινα δὲ ἐπωνυμίαν ἐκληρονόμησαν πάντες οἱ ναοὶ οἱ Πατριαρχικοὶ χρηματίσαντες, ὡς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τῆς Παμμακαρίστου, τοῦ Βλαχσεραΐου, Ξυλοπόρτης, Ἁγίου Γεωργίου Φαναρίου. Περὶ δὲ τῆς πληθύος τῶν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ὑπηρετούντων (μόνοι οἱ χαρτουλάριοι ἠριθμοῦντο εἰς 60) μέτιθι σχετικὴν Νεαρὰν Ἰουστινιανοῦ (Βλέπε καὶ Γεδεὼν Πατριαρχικοῦ Οἴκου καὶ Ναοῦ).

Οἰκουμενικὸς δὲ ὠνομάσθη ἐπὶ Συνόδου Ἰωάννης ὁ Νηστευτὴς (582-95) τῷ 587, ἀλλ' ὁ τίτλος οὗτος ἦτο κοινός. Ὁ Αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Β' Οἰκουμενικὸν διδάσκαλον ἐκάλεσε τὸν Χρυσόστομον, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς Οἰκουμενικοὺς Πατριάρχας, τοὺς Πατριάρχας Κων πόλεως Ἐπιφάνιον, Ἄνθιμον καὶ Μηνᾶν (Πράξ. Β' Δ' Ε' τῆς ἐπὶ Μηνᾶ Συνόδου τῷ 538 καὶ πολλαχοῦ τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ). Πρῶτον δὲ Πατριάρχην Κων πόλεως Οἰκουμενικὸν ὠνόμασαν Ἀκάκιον καὶ Ἰωάννην τὸν Καππαδόκην (471-518) μίαν ἑκατονταετηρίδα καὶ ἐπέκεινα πρὶν ἢ ἐπὶ Συνόδου καθιερωθῇ ὁ τίτλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ εἰς τὸν Κων πόλεως (Γεδεών, Πατριαρχικοὶ Πίνακες).

Τὸ πρῶτον λοιπὸν χριστιανικὸν κήρυγμα ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἐν Βυζαντίῳ, ἐγκαταστάθέντος, καθὰ εἴπομεν ἀνωτέρω, ἐν Ἀργυρουπόλει διὰ τὸν φόβον τοῦ ἐν Βυζαντίῳ κυριαρχοῦντος τυράννου Ζευξίππου κατὰ τὰ ἔτη 34-36 μ. Χρ., πήξαντος τὸ πρῶτον χριστιανικὸν θυσιαστήριον ἐν ὑπογείῳ σπηλαίῳ, ἔνθα ἐνεταφιάζοντο καὶ Ἐπίσκοποι Βυζαντίου, περὶ ὃ συνεκεντρώθησαν δισχίλιοι χριστιανοί, καὶ χειροτονήσαντος πρῶτον Ἐπίσκοπον τῶν ἐκ τῶν Ο' Ἀποστόλων Στάχυν.

Κατὰ δὲ τὰς τρεῖς αὐτοῦ Ἀποστολικὰς περιοδείας ἐχειροτόνησε, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας Ἐπισκόπους Νικαίας μὲν τὸν Δρακόντιον, Χαλκηδόνος τὸν Τυχικόν, Σινώπης τὸν Φιλόλογον, Ἀμάστριδος Παλμᾶν, Βάρνης Ἀπλίαν, Ἡρακλείας τῆς ἐν Θράκῃ Ἀπελλῆν, Πατρῶν Στρατοκλέα. Περὶ δὲ τῆς ἐν Ρωσσίᾳ διδασκαλίας τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου βλέπε Θ. Βαλλιάνου Ἱστορία τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, Οἰκονόμου περὶ τῆς Ἁγίας Ὄλγας καὶ Ἀναστ. Μιχαήλ, Νύκτες καὶ ἡμέραι Ρωσσίας.

Τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου διὰ τοῦ δουκὸς Ἀρτεμίου ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος μετακομίσας εἰς Κωνσταντινούπολιν κατέθηκε τῇ 3 Μαρτίου 357 ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ τῶν λειψάνων Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου (Σωκράτ. Ἐκκλ. Ἱστορ.), μετὰ δὲ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ναοῦ τῷ 550 ἐγένετο δευτέρα κατάθεσις τῶν αὐτῶν ἁγίων λειψάνων. Ἐντεῦθεν δὲ ἀνηρπάγη ὑπὸ τῶν λατίνων Σταυροφόρων τῶν κυριευσάντων τὴν Κωνσταντινούπολιν τῷ 1204. Τὴν δὲ κάραν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου θησαυριζομένην ἐν Πάτραις μετεκόμισεν εἰς Ρώμην τῷ 1460 Θωμᾶς ὁ Πορφυρογέννητος Δεσπότης Ἀχαΐας κληθεὶς ὑπὸ τοῦ πάπα Πίου Β΄. Παραδόξως δὲ ἐν τῇ Μονῇ Παντοκράτορος ἐν Ἄθῳ εὕρηται κάρα τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου καὶ μέρος τῶν λειψάνων αὐτοῦ ἐν ταῖς μοναῖς Λαύρας καὶ Δοχειαρίου τοῦ Ἄθω, ἐκτὸς ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον, ὅτι οὐχὶ ὁλόκληρος ἡ κάρα καὶ τὸ λείψανον, ἀλλὰ τμῆμα αὐτῶν εἶχε δωρηθῇ ταῖς ἐν λόγῳ Μοναῖς, ὡς εἰθίζετο ἄλλως τε (Γεδεὼν Πατριαρχ. πίνακες). Αἱ ἀρχαιότεραι δὲ εἰκόνες τοῦ Πρωτοκλήτου ἐσώζοντο ἐν Σινώπῃ καὶ Χάρακι τοῦ Πόντου (Στέφαν. Βυζαντ. Ἐθνικόν). Ναοὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Πρωτοκλήτου ὑπῆρχον πέντε ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ εἰς τὰ Ἀρκαδίας κτισθεὶς ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Β' Ἀρκαδίας καὶ ἀνακαινισθεὶς μεγαλοπρεπῶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος· ὁ εἰς τὸν Χαρτοβολῶνα, κτίσμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ· ὁ πλησίον τοῦ Στύλου· ὁ πλησίον τῆς Σατουρνίνου πόρτης, ὑπάρχων κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα· καὶ τέλος ὁ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἐν τῇ Κρίσει κατὰ Δουκάγγιον (Constantinopolis Christiana). Τούτοις Θεοδώρα ἡ Κατακουζηνή, ἀνεψιὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, προσέθηκεν ἐκ βάθρων ἀνεγείρασα καὶ ἕτερον ναὸν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Κατάλογος τῶν πρώτων Ἐπισκόπων Βυζαντίου

(κατὰ Δωρόθεον τὸν Τύρου)

Στάχυς	38	Πολύκαρπος Α'	71 — 89
Ὀνήσιμος	54 — 68	Πλούταρχος	89—105

Σεδεκίων	105—114	Μάρκος Α′	198—211
Διογένης	114—129	Φιλάδελφος	211—214
Ἐλευθέριος	129—136	Κυριακὸς Α′	214—230
Φῆλιξ	136 - 141	Καστῖνος ἢ	
Πολύκαρπος Β′	141—144	Κωνσταντῖνος	230—237
Ἀθηνογένης ἢ		Εὐγένιος Α′,	237—242
Ἀθηνόδωρος	144—148	Τῖτος	242—272
Εὐζώϊος	148—154	Δομέτιος } Ρουφῖνος }	272—303
Λαυρέντιος	154—166	Πρόβος	303—315
Ἀλύπιος	166—169	Μητροφάνης Α′ [1]	315—325 ἢ 327
Περτίναξ	169—187		
Ὀλυμπιακὸς	189—198		

Οἱ κατάλογοι Ἀνσέλμου, Βανδουρίου, Νικηφόρου, Καλλίστου, Leunglavii, Κιγάλα, Φιλίππου τοῦ Κυπρίου, Ἀθηνῶν Μελετίου, Μαθᾶ, συμφωνοῦντες ὡς πρὸς τὰ ὀνόμντα παρουσιάζουσι παραλλαγάς τινας ὡς πρὸς τὰς χρονολογίας.

Τὰς σχετικὰς παραπομπὰς εἰς τὰς πηγὰς βλέπε ἀνωτέρω. Ταῦτα τὰ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Ἀνδρέαν καὶ τὸ κήρυγμα αὐτοῦ ἐν σκιαγραφίᾳ.

Η ΤΡΙΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Τῷ 431 συνήρχετο ἐν Ἐφέσῳ ἡ τρίτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, παρόντων 200 Πατέρων καὶ τριῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα Κελεστίνου. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις ἦτο τεθολωμένη. Οἱ Πρωθιεράρχαι τῆς Ἀνατολῆς Νεστόριος Κωνσταντινουπόλεως, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης Ἀντιοχείας, διετέλουν εἰς πλήρη πρὸς ἀλλήλους διάστασιν. Τὴν κατάστασιν ταύτην ἐπεζήτησαν νὰ ἐπωφεληθῶσιν οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα ἁλιεύοντες ἐν τοῖς θολοῖς ὕδασι more Romano, ἀποτολμήσαντες νὰ διατυπώσωσι τὴν θεωρίαν «ὅτι ὁ Πέτρος ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ζῇ καὶ δικάζει». Οἱ Πατέρες δὲν ἀπέδωκαν εἰς αὐτὰ προσοχὴν θεωρήσαντες ὡς συνήθεις μεγαλαυχίας τῆς Ρώμης pro domo sua, καθόσον οὐχὶ πάντα τὰ λεγόμενα ἐν ταῖς Συνόδοις, ἀλλὰ μόνον τ' ἀποφασιζόμενα ὑπ' αὐτῶν ἔχουσι βαρύτητα καὶ κῦρος.

Δὲν ἐλησμόνησαν ὅμως τὰς φράσεις τῶν τοποτηρητῶν.

Μετὰ τὴν διακανόνισιν τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν Νεστοριανισμόν, ἡ Σύνοδος ἀπηγόρευσεν αὐστηρότατα καὶ ἐπὶ ποινῇ καθαιρέσεως μὲν διὰ τοὺς Κληρικούς, ἀναθεματισμοῦ δὲ διὰ τοὺς Λαϊκούς, οἱανδήποτε τροπο-

[1] Γεδεὼν Πατριαρχικοὶ Πίνακες.

ποίησιν ἢ ἀλλοίωσιν τοῦ ***Συμβόλου τῆς πίστεως*** (¹). Ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ὁ προεδρεύσας τῆς Συνόδου καὶ ἑπομένως γινώσκων κάλλιον παντὸς ἄλλου τὸ πνεῦμα αὐτῆς, τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Συνόδου ἑρμηνεύει ὡς ἑξῆς : (Ἀπηγόρευσε ἡ Σύνοδος) «***ἢ λέξιν ἀμεῖψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβήν***» (Πρὸς Ἀντιοχείας Ἰωάννην). Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Μελιτινῆς Ἀκάκιον. Ἐξ ὧν κάλλιστα δύναται νὰ κριθῇ πῶς πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ μεταγενεστέρα αὐτόβουλος ἐν τῇ Δύσει προσθήκη τοῦ Filioque (²). Μεθ' ὃ ἐπελήφθη ἡ Σύνοδος τῆς κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας καταγγελίας τῶν Ἐπισκόπων Κύπρου ὡς ζητοῦντος νὰ ἐνασκήσῃ δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς νήσου παρὰ τοὺς κανόνας καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, ἀπηγόρευσε τὴν τοιαύτην ἐπέμβασιν τοῦ Ἀντιοχείας ἐν Κύπρῳ καὶ εἶτα γενικεύουσα τὸ ζήτημα περιέλαβεν ἐμμέσως ἐν τῇ ἀπαγορεύσει καὶ ***τὰς ἀξιώσεις τῶν Ἐπισκόπων Ρώμης***. «***Τοὐτ' αὐτὸ—λέγουσι—καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων Διοικήσεων καὶ τῶν ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ Ἐκκλησιῶν παραφυλαχθήσεται...... ἵνα μὴ τῶν Πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνωνται μηδὲ ἐν ἱερουργίας προσχήματι ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΥΦΟΣ ΚΟΣΜΙΚΗΣ ΠΑΡΕΙΣΑΓΗ-***

(¹) Καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ λόγου γενομένου περὶ τοῦ Συμβόλου ἅπασα ὁμόθυμος ἡ Σύνοδος μετὰ καὶ τῶν τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα ἀπεφήνατο : ***ἄθικτον μενέτω***. Ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἅπαντες οἱ Πατέρες ἐν λαμπροτάτοις ἱεροῖς ἀμφίοις καὶ ἐν μεγαλοπρεπεῖ τελετῇ ἀπήγγειλαν τὸ Σύμβολον ὁμοφώνως ἄνευ βεβαίως τῆς προσθήκης τοῦ **Filioque.**

(²) Παραθέτω τὴν περὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου κρίσιν τοῦ Πάπα Ἰωάννου τοῦ Η' (872-882) : «Εἴ τις παρὰ τοῦτο τὸ ἱερὸν Σύμβολον τολμήσει ἕτερον ἀναγράψαι ***ἢ προσθεῖναι ἢ ἀφελεῖν ἢ ὅρον ὀνομάσαι ἢ προσθήκην ἐν τῷ παραδεδομένῳ ἡμῖν τούτῳ ποιῆσαι*** ΚΑΤΑΚΡΙΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΑΛΛΟΤΡΙΟΣ. ***Τὸ γὰρ ἀφελεῖν ἢ προσθεῖναι ἀτελῆ τὴν εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα μέχρι σήμερον κατιοῦσαν ὁμολογίαν ἡμῶν δείκνυσι***». Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Πάπας : «Πάλιν παραδηλοῦμεν τῇ Αἰδεσιμότητί σου (τῷ Φωτίῳ) περὶ τοῦ ἄρθρου τούτου (τοῦ Filioque), δι' οὗ συνέβη τὰ σκάνδαλα μέσον τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἔχῃ πληροφορίαν παρ' ἡμῶν ***ὅτι οὐ μόνον οὐ λέγομεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρώτους θεωρήσαντας τῇ αὐτῶν ἀπονοίᾳ τοῦτο ποιῆσαι παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν καὶ μεταποιητὰς τῆς θεολογίας τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ καὶ τῶν Πατέρων, ἃ συνοδικῶς συνελθόντες παρέδωκαν τὸ Ἅγιον Σύμβολον*** **ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΑΥΤΟΥΣ ΤΑΤΤΟΜΕΝ»**. Ἀναφέρεται προδήλως ὁ Πάπας Ἰωάννης ὁ Η' εἰς τὸν Κανόνα τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθὼς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ αὐτοῦ κανόνος ὁ Πάπας Λέων Γ' κατεδίκασε καὶ ἀπηγόρευσε τὴν προσθήκην καὶ ἐχάραξεν ἐπὶ δύο ἀργυρῶν πλακῶν τὸ σύμβολον ἄνευ τῆς προσθήκης, ἃς καὶ ἀνήρτησε πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Ἁγίου Παύλου (Ἀναστάσιος Βιβλιοθηκάριος).

ΤΑΙ (3), ***μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες ἣν ἐδωρήσατο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἐλευθερωτής. Ἔδοξε τοίνυν τῇ Ἁγίᾳ Συνόδῳ σώζεσθαι ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ καθαρὰ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος***».

Τί φρονοῦσιν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ περὶ τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀποφάνσεως ex cathedra τοῦ ἀλαθήτου Πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄, ὅστις δι᾽ ἀπειλῶν καθαιρέσεως ἀπεπειράθη ν᾽ ἁρπάσῃ ἀπὸ τοῦ ἑτοιμοθανάτου Πατριάρχου Ἰγνατίου τὴν Βουλγαρίαν, ἀντιληφθεὶς τὴν σφαλερὰν ὁδὸν ἣν ἐβάδιζε καὶ μεταλλάξας αὐτὴν ἀνεγνώρισε τὸν Φώτιον, ἠκύρωσε δὲ τὰς περὶ αὐτοῦ ἀποφάσεις τῶν προκατόχων (βλέπε σχετικὸν Commonitorium τοῦ Πάπα); Μετέσχε τῆς ἀληθοῦς ὀγδόης Οἰκουμενικῆς Συνόδου (879) προσυπογράψας διὰ τῶν τοποτηρητῶν του τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς καὶ τὴν καταδίκην τοῦ Filioque καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἴς τινας ὑπεραλπείους a utrance μάτην πειραθέντας νὰ ἀναιρέσωσι τὰ γεγονότα ταῦτα ἢ νὰ πλάσωσι τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἡ ἐνδοτικότης αὕτη τοῦ Ἰωάννου ἐγέννησε τὸν γνωστὸν περὶ τῆς παπίσσης Ἰωάννης θρῦλλον, θρῦλλον ἀμφισβητήσιμον ἱστορικῶς. Ὅτε δὲ κατόπιν ὁ ἐν Κων/πόλει τοποτηρητής του ***Μαρῖνος*** ὁ μανιώδης ἐχθρὸς τοῦ Φωτίου ἀπεπειράθη καὶ αὖθις νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τοῦ Φωτίου, συνελήφθη καὶ ἐξώσθη τοῦ Κράτους. «Εἰ δέ τις μαχόμενον τύπον (Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα) τοῖς μὴ ὡρισμένοις προσκομίσῃ ἄκυρον τοῦτον εἶναι ἔδοξε τῇ Ἁγίᾳ καὶ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ» A bon entendeur salut. Καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις ταύτας τῆς Συνόδου ἠννόησαν βεβαίως οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα ὅτι ἦτο ἔμμεσος ἀπάντησις τῆς Συνόδου εἰς τὰς μεγαληγορίας των ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐσίγησαν, ὑπέγραψαν αὐτὰς καὶ ἀπῆλθον πρὸς ἑαυτοὺς θαυμάζοντες τὸ γεγονός (4).

Ὁ δὲ Κελεστῖνος κατέπιεν ἐν σιγῇ καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο καταπότιον καθὼς εἶχε καταπίῃ καὶ τὸ προηγούμενον τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου. Συμπληροῦσα δὲ ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὴν περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν νομοθεσίαν τῆς Β΄ Οἰκουμ. Συνόδου ἀνεγνώρισε καὶ ἐπεκύρωσε τὸ αὐτοτελὲς (τὸ αὐτοκέφαλον καθ᾽ ἃ λέγομεν) τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ἀπαλλάττουσα ταύτην τῆς δικαιοδοσίας ἥν τινα ἠξίουν νὰ ἐνασκήσωσιν ἐπ᾽ αὐτῆς οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Ἀντιοχείας.

(3) Σημειωθήτω ὅτι καὶ ἡ Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος μεταχειρίζεται τὴν αὐτὴν φρασεολογίαν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ***ἐξουσίας τύφος κοσμικῆς***, εἰς τοὺς Πάπας Ρώμης προδήλως ἀναφερομένη.

(4) Καὶ ὅμως αὐτὰς τὰς ἀτομικὰς μεγαληγορίας τῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα, ἂν πράγματι ἐλέχθησαν, ὅπερ λίαν ἀμφίβολον. ἐν τῇ τρίτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ μετεχειρίσθη ἡ ἐν Βατικανῷ Σύνοδος πρὸς στήριξιν τοῦ ἀλαθήτου τῶν Παπῶν.

Ταῦτα δὲ συνέβαινον κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 431, δύο δηλ. ἔτη μετὰ τὸ 429 καθ' ὃ κατὰ τὸν συγγραφέα τῶν Eglises Orientales ὁ Πάπας ἐκυβέρνα en maître incotesté.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Α'.

Ἡ τρίτη ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος μὴ ἀρκεσθεῖσα ποσῶς εἰς τὴν παρὰ τοῦ Κελεστίνου Συνοδικὴν ἐν Ρώμῃ καταδίκην ἐξήτασεν ἐκ νέου τὸ ζήτημα αὐτοῦ καὶ προέβη εἰς τὴν καθαίρεσίν του, «εἰς τὴν σκυθρωπὴν κατ' αὐτοῦ (τοῦ Νεστορίου) ἐχώρησεν ἀπόφασιν». Γίνωσκε σεαυτὸν διὰ τὰ δυσσεβῆ σου κηρύγματα καὶ τὴν πρὸς τοὺς κανόνας ἀπείθειαν κατὰ τὰ δοκοῦντα τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς θεσμοῖς παρὰ τῆς Ἁγίας Συνόδου καθῃρεῖσθαι καὶ παντὸς ἱερατικοῦ βαθμοῦ ὑπάρχεις ἀλλότριος». Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κελεστῖνος οὐδεμίαν μεταξὺ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων ἐποιεῖτο διάκρισιν γράφων «ἀναγκαῖον ἐστὶν ὅπως προσηκόντως τοῖς ἡμῶν Πατράσιν ἀκολουθήσωμεν ὑπεισελθόντες πάντες αὐτὸν τὸν κάματον». Ἐξ ὧν πάντων συνάγεται ὅτι οὐδεμίαν ὑπέροχον θέσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνεγνώρισε τῷ Πάπα Κελεστίνῳ ἡ Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Β'.

Ρωμαιοκαθολικοί τινες συγγραφεῖς μὴ δυνάμενοι πρὸ τῆς ἐναργείας τοῦ πράγματος νὰ μὴ ἀνομολογήσωσιν ὅτι οἱ ἐν Ρώμῃ ἀβασίμως προέβαλλον τῇ ἐν Καρθαγένῃ συνόδῳ **ἀνυπάρκτους** κανόνας τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀξιώσεών των, καταφεύγουσιν εἰς τὴν ὑπεκφυγὴν ὅτι οἱ ἐν Ρώμῃ ἐθεώρουν τὴν ἐν Σαρδικῇ Σύνοδον ὡς παράρτημα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Ἀνακριβέστατον. Οὐδαμοῦ καὶ οὐδέποτε ἐθεωρήθη ἡ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος παράρτημα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Μέγας κανονολόγος τῆς Δύσεως, Διονύσιος ὁ Μικρός, ἐχαρακτήρισεν ὡς **χονδροειδῆ πλάνην** τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν ἐν Ρώμῃ ἀνάμιξιν τῶν κανόνων τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου μετὰ τῶν Κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ καὶ τοὺς ἐξωβέλισεν ἐκεῖθεν ἐκ τῆς Κανονικῆς αὐτοῦ Συλλογῆς. Ἂν δέ τοὺς ἐθεώρουν **ὡς παράρτημα** διατί ὁ Παπικὸς Ἔξαρχος Φαυστῖνος δὲν τὸ ἐδήλωσεν εἰς τὴν Σύνοδον Καρθαγένης ὅταν αὕτη λαβοῦσα ἐξ Ἀνατολῆς τὰ γνήσια κείμενα τῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἐρράπιζε καυστικώτατα τοὺς ἐν Ρώμῃ στιγματίζουσα αὐτοὺς ὡς πλαστογράφους, ἀλλ' ἐσίγησε; Καὶ διατί οἱ Παπικοὶ Συγγραφεῖς ἀναμιμνήσκονται μόνον τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, λησμονοῦσι δὲ τοὺς κανόνας τῆς Β' ἐν Κων/πόλει Οἰκουμενικῆς τοὺς ἀνατρέψαντας καὶ καταργήσαντας τοὺς κανόνας τῆς Σαρδικῆς;

Εἴπομεν δὲ ἤδη ὅτι ἡ τοπικὴ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος ὡς ἐκ τοῦ κινδύνου τῆς Ὀρθοδοξίας ἕνεκα τῶν θριάμβων τῶν Ἀρειανῶν παρέσχεν οὐχὶ εἰς τὴν

ἕδραν τῆς Ρώμης ἀλλ' εἰς τὸν Πάπαν Ἰούλιον ὀνομαστὶ σημειούμενον τὸ **προσωπικὸν δικαίωμα**, κἂν ἔτι ὑποτεθῶσι γνήσιοι οἱ ἐν λόγῳ κανόνες, τοῦ ἀναθεωρεῖν τὰς δίκας τῶν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν καταδικαζομένων Κληρικῶν, ὅπερ δικαίωμα ἠρνήθησαν ν' ἀναγνωρίσωσι τῷ Ἰουλίῳ οἱ Ἀνατολικοὶ καθὼς καὶ οἱ Ἀφρικανοί, ἐφ' ᾧ καὶ οὐδέποτε ἐνήσκησεν αὐτὸ οὗτος. Τονίζομεν δὲ ὅτι τοὺς κανόνας τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, μὴ ἐχούσης ὡς Τοπικῆς **Δυτικῆς** τοιαύτης δικαίωμα νομοθεσίας ἐπὶ συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας, κατήργησε πανηγυρικώτατα ἡ μόνη ἁρμοδία ἀρχὴ ἡ Β′ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Γ′.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν δὲ πρὸς τὴν Γ′ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τοῦ Πάπα Κελεστίνου παρὰ τὰς καυχησιολογίας ἀναγινώσκονται καὶ πολύτιμοι τινὲς ὁμολογίαι π. χ. ὅταν λέγῃ ὅτι τὸ διδασκαλικὸν ἀξίωμα μετεδόθη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων εἰς πάντας τοὺς Ἐπισκόπους, ὅτι κατέχουσι τοῦτο δικαιώματι κληρονομίας πάντες οἵτινες ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων διδάσκουσι πανταχοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ ὅτι οὗτος (ὁ Κύριος) ἠθέλησεν ἵνα πάντες συμμορφῶνται πρὸς τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐκπληροῦντες τοῦτο.

Τὰ δὲ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ κατηχήσει ἀναγραφόμενα σήμερον ὅτι δῆθεν ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ὠνόμασεν ἐν τῇ Συνόδῳ τὸν Κελεστῖνον Archiepiscopum totius orbis terrarum, patrem et Patriarcham εἶναι μῦθος ἐπινοηθεὶς κατὰ τὸν Giseler (Ἐκκλ. Ἱστορία Α′) τὸ πρῶτον ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου (1274). Οὕτω γράφεται ὑπὸ τῶν Παπικῶν ἡ Ἱστορία. Οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου ὠνόμασαν ἁπλῶς τὸν Κελεστῖνον καὶ τοὺς ἐν τῇ Δύσει Ἐπισκόπους ὡς συμφωνοῦντας τῇ Συνόδῳ.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ
ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Η ΟΞΦΟΡΔΕΙΟΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΡΙΤΟΥΑΛΙΣΜΟΣ)

(1851—1892)

ΙΑ'. Ἡ κατὰ τῶν Τελετοφίλων ἐξέγερσις καὶ αἱ κατ' αὐτῶν δίκαι.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἐξάπλωσιν τῆς Κινήσεως συνετέλεσαν ἡ ἵδρυσις ὑπὸ τοῦ A. R. Mowbray βιβλιοπωλείου κατ' ἀρχὰς καὶ ἐκδοτικοῦ οἴκου εἶτα, ὅστις πολλὰς παρέσχε καὶ παρέχει μέχρι σήμερον ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἀγγλοκαθολικὴν καὶ τὴν Τελετόφιλον κίνησιν, ἡ ἔκδοσις «Συλλογῆς Ὕμνων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων κατὰ τὸ 1861 ἀποπνεόντων τὸ καθολικίζον πνεῦμα καὶ αἴσθημα ὑπὸ τοῦ Murray καὶ ἡ ἐμφάνισις ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1863 τοῦ δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου τοῦ Ἀγγλοκαθολικισμοῦ τῶν «Ἐκκλησιαστικῶν Καιρῶν» (Church Times). Ὁμολογεῖται κοινῶς ὅτι ἡ μεγάλη ἐξάπλωσις τῶν καθολικῶν ἀρχῶν καὶ ἐθίμων ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἑβδομήκοντα ἔτη ὀφείλει πολλὰ εἰς τὴν ἐπίμονον καὶ θαρραλέαν συνηγορίαν τοῦ ὀργάνου τούτου, καίπερ οὐχὶ ἄμοιρον ἀδιαλλαξίας τινός. Ἡ ἐξάπλωσις ὅμως δὲν περιωρίζετο εἰς τὰ ἐξωτερικὰ μόνον, ἀλλὰ περιελάμβανε καὶ συνηθείας αἵτινες πρὸ πολλοῦ περιῆλθον εἰς γενικὴν ἀχρηστίαν ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἂν καὶ δὲν εἶχον ἐκλίπῃ ἐντελῶς. Τοιαύτη ἦτο ἡ ἐξομολόγησις οὐχὶ ἐν τῇ γενικωτέρᾳ αὐτῆς μορφῇ ὡς δημοσία, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὴ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ ἐξομολόγησις, ἣν ἐπανέφερον οἱ Ἀγγλοκαθολικοὶ εἰς χρῆσιν, ἀλλ' ἀπέκρουον κατὰ κανόνα πλὴν μιᾶς ἐξαιρέσεως οἱ Ἐπίσκοποι. Οὕτως ὁ Ἐπίσκοπος Λονδίνου Blomfield γράφων προς τὸν Woodard, ἐφημέριον τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου, Betnualgreen, τῷ 1843 ἔψεγε τὴν περὶ ἐξομολογήσεως διδασκαλίαν ὡς πεπλανημένην καὶ ὅτε ὁ Woodard κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν προφορικὴν μετ' αὐτοῦ συζήτησιν ἐπέμεινεν ὑποστηρίζων τὴν γνώμην ὅτι ὁ ἱερεὺς ἔχει

τὴν ἐξουσίαν νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ἐπαύθη ἀπὸ τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ. Ὁ διάδοχος τοῦ Blomfield ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου Tait ὡσαύτως τῷ 1858 προέβη εἰς ἀνάλογον μέτρον ἐναντίον ἑνὸς τῶν ἱερέων τοῦ ἁγίου Βαρνάβα Pimlico, διότι ἐνήργει συστηματικὴν Ἐξομολόγησιν καὶ ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ Ἐγκυκλίῳ κατεδίκασε τὴν πρᾶξιν.

Ἀλλ' ἐνῷ ὁ Νόμος ἐφαίνετο παρέχων ὑποστήριξίν τινα εἰς τοὺς Τελετοφίλους, οἱ ἐπίσημοι κύκλοι: Στέμμα, Κυβέρνησις, Ἐπίσκοποι, Τύπος καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ὁ ὄχλος, ἦσαν κεκηρυγμένοι ἐναντίον αὐτῶν. Ἡ βασίλισσα Βικτωρία, γράφουσα κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1850 πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν Λόρδον Russel, ἔλεγεν ὅτι «θὰ ἦτο μέγα σφάλμα νὰ δοθῇ ἡ πατρωνεία τοῦ Στέμματος, ὡς προὔτεινεν ὁ Ἐπίσκοπος Ὀξφόρδης, εἴς τινα τῶν Τρακταριανῶν», ὁ δὲ πρίγκηψ σύζυγος συνίστα εἰς τὸν Πρωθυπουργὸν λόρδον Aberdeen τῷ 1853 ὅπως ἐγκαινισθῇ σύστημα δυσμενείας ἐναντίον ἐκείνων οἵτινες διαδίδουσιν ἀρχὰς δυναμένας νὰ διαταράξωσι τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας. Ἐντεῦθεν καὶ μεγάλη προσοχὴ κατεβάλλετο ὑπὸ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως ὑποψηφίων εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα πρὸς τὸ Στέμμα, ὅπως μὴ περιληφθῶσι μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων κληρικοὶ προσκείμενοι εἰς τὴν Ἀγγλοκαθολικὴν Κίνησιν. Οὕτως ὁ ἐπὶ μακρὰ ἔτη (1856—65) ἀσκῶν τὸ δικαίωμα τοῦτο λόρδος Shaftesbury, κατὰ τὰ ἄλλα διακεκριμένος φιλάνθρωπος, ἀνήκων εἰς τὴν αὐστηρὰν Εὐαγγελικὴν ἢ Προτεσταντικὴν μερίδα, οὐδέποτε προὔτεινε τὴν προαγωγὴν ἀγγλοκαθολικοῦ, καίτοι ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ λόρδου Palmerston χηρεύσασαι ἐπληρώθησαν τρεῖς ἀρχιεπισκοπικαὶ ἕδραι καὶ δεκαὲξ ἐπισκοπικαί. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Palmerston ὁ Disraeli κατὰ τὰς προαγωγὰς ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν μόνον τὰ πολιτικὰ φρονήματα καὶ δὲν προέβαινεν εἰς τὴν ὑπόδειξιν ὑποψηφίου ἐκ τῶν ἀντιδημοτικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μερίδων τῆς Ἀγγλοκαθολικῆς καὶ τῆς Ἐλευθερόφρονος, ἂν μὴ τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ φρόνημα ἀντεστάθμιζε τὰς ἐκκλησιαστικὰς αὐτοῦ ἐλλείψεις, ἐνῷ ἡ βασίλισσα Βικτωρία ἀφορῶσα εἰλικρινῶς εἰς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας προῆγεν ἱκανοὺς καὶ πεφωτισμένους Ἐλευθερόφρονας. Ἡ δυσμενὴς αὕτη στάσις τῆς Κυβερνήσεως ἔναντι τῶν Ἀγγλοκαθολικῶν ἕνεκα τῆς ὁποίας δύο μόνον Ἐπίσκοποι ὁ τοῦ Salisbury Hamilton καὶ ὁ τῆς Ὀξφόρδης Wilberforce ἀνήκοντες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν προήχθησαν, μετεβλήθη πως ἀφ' ὅτου Πρωθυπουργὸς ἐγένετο ὁ ἀπ' ἀρχῆς πρὸς τὴν Ἀγγλοκαθολικὴν Κίνησιν συμπαθῶς διακείμενος Γλάδστων. Οὗτος οὐ μόνον προήγαγεν εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ἱκανοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν μερίδα τῆς ὑψηλῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ προέβη καὶ εἰς τὸν διορισμὸν τῶν Ἀγγλοκαθολικῶν Church καὶ Liddon, τοῦ πρώτου ὡς Προϊσταμένου (Dean), τοῦ δευτέρου ὡς Κανονι-

κοῦ (Canon) τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου. Παρὰ τοὺς διορισμοὺς ὅμως τούτους οἱ Ἐπίσκοποι γενικῶς εἰπεῖν διέκειντο δυσμενῶς πρὸς τοὺς Τελετοφίλους.

Ἀλλ' ἐναντίον αὐτῶν ἐξηγείρετο πολλάκις καὶ ὁ ὄχλος, ὑποκινούμενος ὑπὸ φανατικῶν ὀπαδῶν τῆς Προτεσταντικῆς μερίδος. Τοιαύτη ἐξέγερσις ἐσημειώθη ἐναντίον τοῦ Προϊσταμένου τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῷ τμήματι τοῦ ἀνατολικοῦ Λονδίνου Bryan King, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1856 ἐκάλεσε τὸν Charles Lowder ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν ἑνὸς ἱεραποστολικοῦ τμήματος τῆς ἐνορίας καὶ εἰσήγαγε τὴν χρῆσιν ἱερῶν ἀμφίων. Ἀφορμὴ εἰς τὴν ἐξέγερσιν ἐδόθη ἐκ τοῦ διορισμοῦ ὡς ἀναγνώστου Allen τινός, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἄνευ ἀποτελέσματος ὁ King διεμαρτυρήθη πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Λονδίνου. Πληροφορηθεὶς τοῦτο ὁ Allen εἰσήλασε παρακολουθούμενος ὑπὸ ὄχλου εἰς τὸν Ναόν, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος κρατῶν εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὸν διορισμὸν καὶ προὐκάλεσε τοσαύτην ταραχήν, ὥστε ὁ Προϊστάμενος δὲν ἠδυνήθη νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀκολουθίαν. Ὁ Ἐπίσκοπος ἀποδίδων τὴν ἐξέγερσιν μᾶλλον εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀμφίων συνεβούλευσε τὸν Προϊστάμενον νὰ παύσῃ τὴν «ἀνόητον φενάκην ἀπηρχαιωμένων ἀμφίων», ὁ Ναὸς παρέμεινε κεκλεισμένος ἐπὶ δύο μῆνας, καὶ κατὰ τὸ ἄνοιγμα αὐτοῦ ἐκ νέου αἱ ταραχαὶ ἐξηκολούθησαν ἐντονώτερον μέχρις ἐμπτυσμοῦ καὶ κακοποιήσεως τῶν κληρικῶν αὐτοῦ. Τὸ ὄργανον τῆς Προτεστ. μερίδος «Christian Observer» ὑπερασπίζον τοὺς ταραξίας ἐναντίον τῶν ληφθέντων κατ' αὐτῶν μέτρων ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ἔγραφεν ὅτι «ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς Ἀγγλίας δὲν θὰ ἱκανοποιηθῇ, ἂν μὴ πρὸ τῆς τιμωρίας τῶν ταραξιῶν κατασταλῶσιν αἱ Ρωμαϊκαὶ ἐπιδείξεις» καὶ ἐξέφραζε τὸν φόβον ὅτι ἀποκαθισταμένης τῆς τάξεως οἱ Τρακταριανοὶ θὰ ἐπιτραπῇ νὰ θριαμβεύσωσιν ἐν τῷ ἁγίῳ Γεωργίῳ τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος. Ὁ Προϊστάμενος ἀσθενήσας ἀπῆλθε μετ' ὀλίγον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ὁ Ἐπίσκοπος διέταξε τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ἐξηρέθιζον τὸν λαὸν καὶ ἡ ἡσυχία ἀποκατεστάθη. Παρόμοιαι ἐξεγέρσεις ἐσημειώθησαν ὡσαύτως ἐν St Philip's Cler Kenwell τοῦ Λονδίνου, ἐν St Martin's τῆς Λιβερπούλης καὶ ἐν St Andrews τοῦ Halstead.

Κατὰ τῶν Τελετοφίλων ἦτο κεκηρυγμένος καὶ ὁ Τύπος καὶ δὴ οὐ μόνον ὁ σατυρικός, ὡς ὁ ἑβδομαδιαῖος Punch, ἀλλὰ καὶ ὁ σοβαρός, ὡς οἱ Times οἵτινες ἐπιτιθέμενοι ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ κατὰ τοῦ ἐν Holborn τοῦ Λονδίνου Ναοῦ τοῦ St Albans ἔγραφον: «Ἡ εἰσαγωγὴ τῶν ἐπιχρύσων αὐτῶν κοσμημάτων, λειψάνων ἧττον πεπολιτισμένης ἐποχῆς, εἰς πᾶν ἄλλο ἐπάγγελμα θὰ ἀπετέλει ἀξίαν περιφρονήσεως παιδαριωδίαν· πέριξ τῶν σοβαρῶν πραγματικοτήτων τῆς θρησκείας προκαλεῖ εἰς πᾶν εὐσεβὲς πνεῦμα αὐτόχρημα ἐπανάστασιν». Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1865 ἡ κατὰ τῶν Τελετοφίλων

ἀντίδρασις προσέλαβεν ὠργανωμένην μορφὴν διὰ τῆς ἱδρύσεως τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἑταιρείας» (Church Association), εἰς ἣν συνενωθέντες οἱ ζηλωταὶ Προτεστάνται δὲν ἐφείσθησαν οὔτε κόπου οὔτε χρήματος ἵνα ἀνακόψωσι τὴν ὁρμὴν τοῦ Ριτουαλισμοῦ. Ἐκ τῶν δύο ὁδῶν αἵτινες διηνοίγοντο πρὸ αὐτῶν, ἡ μία ἦτο ἡ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ ἐπιτυχία ἀποφάσεως δυσμενοῦς εἰς τοὺς Τελετοφίλους, ἡ ἄλλη ἦτο ἡ μεταβολὴ τοῦ ὑφισταμένου Νόμου. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς Church Association ἠκολούθησαν ἀμφοτέρας. Ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς συνηγόρουν καὶ οἱ Times ἐν τῷ μνημονευθέντι ἄρθρῳ, ἐνῷ ἡ ἀπὸ τοῦ 1860 ἱδρυθεῖσα «Ἀγγλικὴ Ἐκκλης. Ἕνωσις» (English Church Union), Ἀγγλοκαθολικὸν σωματεῖον, εἰργάζετο συντόνως εἰς ματαίωσιν πάσης ἐχθρικῆς πρὸς τοὺς Τελετοφίλους νομοθεσίας. Καίτοι δὲ ὁ λόρδος Shaftesbury ἐπέμεινεν εἰς τὴν ὑποβολὴν πρὸ τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων Νομοσχεδίου πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Ριτουαλισμοῦ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Longley ἔπεισε τὴν Κυβέρνησιν ὅπως διορίσῃ Βασιλικὴν Ἐπιτροπὴν «περὶ τοῦ τελετουργικοῦ» ἐν τῇ ἐλπίδι ὅτι αὕτη θὰ φθάσῃ εἰς λύσιν τῶν δυσχερειῶν ἀρεστὴν εἰς ὅλους τοὺς μετριοπαθεῖς. Ἡ διορισθεῖσα Ἐπιτροπὴ συνέταξε δύο ἐκθέσεις, τὴν πρώτην 19 Αὐγούστου 1867 καὶ τὴν δευτέραν 30 Ἀπριλίου 1868. Ἐν τῇ πρώτῃ τούτων τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπεδείκνυον ὅτι εἶναι συμφέρον ὅπως ἐν ταῖς δημοσίαις ἀκολουθίαις τῆς Ἡνωμένης Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας παύσωσι λαμβάνουσαι χώραν αἱ περὶ τὰ ἄμφια ἀλλοιώσεις ὡς πρὸς ἐκεῖνο ὅπερ ἀποτελεῖ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἰσχύον ἔθιμον ἐν τῇ ρηθείσῃ Ἡνωμένῃ Ἐκκλησίᾳ. Ἐν τῇ δευτέρᾳ πραγματευόμενα περὶ λαμπάδων, θυμιάματος καὶ ἀμφίων ἐξέφραζον τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ψηφισθῇ νόμος «καθ' ὃν τὸ κρατῆσαν κατὰ τοὺς τελευταίους τρεῖς αἰῶνας ἔθιμον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας δέον ν' ἀποτελέσῃ τὸν **κανόνα** τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε ἐν περιπτώσει παραβάσεως νὰ ὑπάρχῃ πρόχειρον τὸ μέσον τῆς ἐπανορθώσεως». Ἀλλ' ἐν οὐδετέρᾳ τῶν ἐκθέσεων τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἐδήλουν ὅτι αἱ ἐν χρήσει τελετόφιλοι συνήθειαι, ἃς ἐπιθυμοῦσι νὰ καταστείλωσιν, ἀντίκεινται πρὸς οἱονδήποτε ὑφιστάμενον Νόμον τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς Πολιτείας.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἐζήτησαν τὴν γνώμην τεσσάρων ἐξόχων νομομαθῶν, ὧν ἡγεῖτο ὁ Hugh Cairns, περὶ τοῦ νομικοῦ κύρους τῆς περὶ Διακοσμήσεων Διατάξεως τοῦ Εὐχολογίου καὶ περὶ τῆς νομιμότητος τοῦ θυμιάματος, τοῦ ἀζύμου ἄρτου, τοῦ ἀναμίκτου ποτηρίου καὶ τῆς ψαλμῳδίας ὕμνων διαρκούσης τῆς τελέσεως τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Οὗτοι ἐν γνωμοδοτήσει αὐτῶν, ἐκδοθείσῃ τῇ 29ῃ Μαΐου τοῦ 1866, ἀπεφάνθησαν κατὰ τοῦ κύρους τῆς Διατάξεως καὶ κατὰ τῆς νομιμότητος τῶν ἄλλων νεωτερισμῶν. Ἐξ ἐναντίας Συμβούλιον ἐξ ἑπτὰ ἑτέ-

ρων νομομαθῶν, συγκληθὲν ὑπὸ τῆς «Ἀγγλικῆς Ἐκκλ. Ἑνώσεως» καὶ περιλαμβάνον ἐξοχότητας οἷαι ὁ Philimore, ὁ Kelly καὶ ὁ Coleridge, ἀπεφάνθη ὁμοφώνως ὅτι ἡ Διάταξις ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ κῦρος καὶ ἐπομένως τὰ ἄμφια εἶναι νόμιμα. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀλληλοσυγκρουομένων τούτων γνωμοδοτήσεων ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἑταιρεία» τοῦ 1868 ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτεθῇ ἐναντίον τοῦ St Albans Holborn, καὶ οὕτω προέκυψεν ἡ δίκη τοῦ Martin ἐναντίον τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Ναοῦ Mackonochie. Παρὰ τὴν προεκτεθεῖσαν γνωμοδότησιν τῶν περὶ τὸν Cairnes ὁ δικηγόρος τοῦ ἐνάγοντος Δρ. Stephens ἔπεισεν αὐτὸν νὰ μὴ περιλάβῃ ἐν τῇ κατηγορίᾳ καὶ τὰ ἄμφια, ἀλλὰ νὰ περιορισθῇ εἰς τὰς λαμπάδας, τὸ θυμίαμα, τὸ ἀνάμικτον ποτήριον, τὴν ὕψωσιν τοῦ Ποτηρίου καὶ τοῦ Δισκαρίου καὶ τὰς ὑπερβολικὰς γονυκλισίας. Ὁ μνημονευθεὶς Phillimore, ὡς Δεκᾶνος τῶν Arches, ἀπεφάνθη ὅτι αἱ λαμπάδες εἶναι νόμιμοι, αἱ ὑπερβολικαὶ γονυκλισίαι ἐπαφίενται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλ' αἱ λοιπαὶ συνήθειαι εἶναι παράνομοι. Ἡ Church Association ἐξεκάλεσε τὴν ἀπόφασιν ὡς πρὸς τὰ σημεῖα δι' ὧν αὕτη ηὐνόει τὴν ἄποψιν τοῦ Mackonochie ἐνώπιον τοῦ Ἰδιαιτέρου Συμβουλίου (Privy Council) καὶ τοῦτο ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς Church Association. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Mackonochie ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ, τὸ «Ἰδιαίτερον Συμβούλιον» οἰκειοποιηθὲν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβολῆς πνευματικῆς ποινῆς ἔπαυσεν αὐτὸν κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1870 ἐπὶ τρεῖς μῆνας, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων ὁ Mackonochie ἀνέλαβε καὶ αὖθις τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

Ἑτέρα δίκη διεξαχθεῖσα κατὰ τοῦ J. Purchas, Προϊσταμένου τοῦ Παρεκκλησίου τοῦ St James ἐν Brighton ἔφερεν εἰς τὸ μέσον τὸ κῦρος τῆς Διατάξεως καὶ ἐπομένως τὴν νομιμότητα τῶν ἀμφίων. Ἡ κατ' αὐτοῦ κατηγορία ἦτο «ὅτι ἀπεδέχθη συνηθείας καὶ τελετὰς μὴ διωρισμένας ὑπὸ τῶν Ἐκκλησ. νόμων». Ὑπὸ τὰς τελευταίας περιελαμβάνετο καὶ ἡ διὰ καθηγιασμένης σποδοῦ ἐπίτριψις τοῦ μετώπου τοῦ λειτουργοῦντος Κλήρου κατὰ τὴν Τετάρτην τῶν σποδῶν (Ash Wednesday) καὶ ἡ λειτουργικὴ χρῆσις τοῦ παραγεμισμένου δέρματος περιστερᾶς κατὰ τὴν Πεντηκοστήν. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1870 ὁ Δεκᾶνος τῶν Arches ἐπέτρεψε: α') τὰ Ἄμφια· β') τὴν πρὸς Ἀνατολὰς στροφήν· γ') τὸν Ἄζυμον Ἄρτον· καὶ δ') τὸ ἀνάμικτον ποτήριον, ἂν ἡ ἀνάμιξις δὲν εἶχε τελετουργικὸν χαρακτῆρα. Ἀλλὰ τὸ «Ἰδιαίτερον Συμβούλιον», εἰς ὃ ἐξεκλήθη ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις τῇ 21ῃ Φεβρουαρίου 1871 ἀνέτρεψεν αὐτὴν καὶ ἐκήρυξε καὶ τὰ τέσσαρα ἀνωτέρω σημεῖα παράνομα. Ἀφοῦ διὰ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως ἡ ἀνωτάτη δικαστικὴ ἀρχὴ ἐκηρύχθη ἐναντίον τοῦ κύρους τῆς «περὶ Διακοσμήσεων Διατάξεως», τὰ ἄμφια ὡσαύτως ἔπαυσαν νὰ εἶναι νόμιμα καὶ ἐντεῦθεν ἡ Τελετόφιλος Κίνησις εἰσῆλθεν εἰς νέον στάδιον.

ΙΒ'. Ἡ κατὰ τοῦ Νόμου ἀντίστασις τῶν Τελετοφίλων καὶ αἱ κατ' αὐτῶν καταδιώξεις.

Ἐνῷ κατὰ τὴν πρώτην περὶ τελετουργικοῦ δίκην τοῦ Westerton ἐναντίον τοῦ Liddel δὲν διημφισβητήθη τὸ κῦρος τοῦ ἀνωτάτου Δικαστηρίου, διότι ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ηὐνόει τὰς ἀπόψεις τῶν Τελετοφίλων, οὗτοι ἐξηγέρθησαν ἐναντίον αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκδοθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ἀπόφασιν ἐναντίον τοῦ Purchas. Ἡ ἐξέγερσις αὕτη προυχώρησε μέχρι τοσούτου, ὥστε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἠρνήθησαν ὑπακοὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου ὡς μὴ κεκτημένου κῦρος ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τοῦ χριστιανοῦ. Κατ' ἀρχὰς οἱ Τελετόφιλοι ὑπέβαλον ὑπόμνημα εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον ὅπως οἱ ἐπίσκοποι μὴ ἐνεργήσωσι συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Δικαστηρίου καὶ μὴ ἀπαγορεύσωσι τὴν πρὸς ἀνατολὰς στροφήν. Ἀλλ' ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐν τῇ ἀπαντήσει αὐτοῦ ἐτόνισεν ὅτι ἡ «ὑπακοὴ εἰς τὰ ἀνώτατα δικαστήρια τῆς Χώρας εἶναι καθῆκον ὅλων τῶν χρηστῶν πολιτῶν καὶ τὸ καθῆκον τοῦτο ἔχουσι πρὸ παντὸς οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας». Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Τελετόφιλοι ἐξηκολούθουν ἀμφισβητοῦντες τὸ κῦρος τῆς ἀποφάσεως, ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἔκρινεν ὀρθὸν ὅπως προκαλέσῃ πρᾶξιν τοῦ Κοινοβουλίου ἁπλουστεύουσαν τὴν διαδικασίαν προκειμένου περὶ τοῦ τελετουργικοῦ, ἵνα εὐκόλως δύνανται οἱ ἐπίσκοποι νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν πειθαρχίαν εἰς τὸν Κλῆρον. Χωρὶς δὲ νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἔγκρισιν τῆς Συνόδου (Convocation), τῇ 20ῇ Ἀπριλίου 1874 ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων «Νομοσχέδιον περὶ καλλιτέρας ἐφαρμογῆς τῶν Νόμων ὡς πρὸς τὴν ρύθμισιν τῆς δημοσίας λατρείας», ἐν τῷ ὁποίῳ προέτεινε κυρίως τὴν ἵδρυσιν ἑνὸς Ἐπισκοπικοῦ Συμβουλίου ἐν ἑκάστῃ ἐπισκοπῇ ἵνα συμβουλεύηται αὐτὸ ὁ Ἐπίσκοπος ὁσάκις διατυπωθῇ κατηγορία τις ἐναντίον τοῦ τελετουργικοῦ, αὐτὸς ἔχων τὴν ἐξουσίαν νὰ προβῇ εἰς ἐνέργειαν ἢ μή. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἀρχαῖον Κονσιστόριον ἢ Ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον κατηργεῖτο ἀντὶ τοῦ Δικαστηρίου τῶν Arches ὡς ἐφετείου, εἰσήγετο Δικαστήριον μονομελὲς ἐξ ἑνὸς δικαστοῦ λαϊκοῦ, διοριζομένου ὑπὸ τῶν δύο ἀρχιεπισκόπων, παρέμεινε δὲ ὡς ἀνώτατον Δικαστήριον τὸ «Ἰδιαίτερον Συμβούλιον». Τὸ Νομοσχέδιον ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων ἐγένετο μετ' ἐνθουσιασμοῦ δεκτὸν ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων παρὰ τὴν κατ' αὐτοῦ εὔγλωττον ἀγόρευσιν τοῦ Γλάδστωνος, ὅστις ἐξῆρε τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἡ Ὀξφόρδειος Κίνησις προσεπόρισεν εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. Ὑπὲρ τοῦ Νομοσχεδίου εἶχε κηρυχθῇ οὐ μόνον ἡ Κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Δισραέλη, ἀλλὰ καὶ ἡ Βασίλισσα Βικτωρία ἥτις δὲν παρέλιπε νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν τὴν χαρὰν αὐτῆς διὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ Νομοσχεδίου.

Κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1876 ὁ Ridsdole, προϊστάμενος τοῦ S. Peter Folkesdone ἐνήχθη ὑπὸ τοῦ Clifton ἐνώπιον τοῦ δυνάμει τοῦ νέου Νόμου

συσταθέντος Δικαστηρίου. Ἀλλ' ὁ δικηγόρος αὐτοῦ διεμαρτυρήθη ἀρνούμεμενος ν' ἀναγνωρίσῃ «τὸν πνευματικὸν χαρακτῆρα τοῦ Δικαστηρίου». Ὅτε δὲ τὸ Δικαστήριον ἀπεφάνθη ἐναντίον αὐτοῦ, ὁ Ridsdole ἐξεκάλεσε τὴν ἀπόφασιν ἐνώπιον τοῦ «Ἰδιαιτέρου Συμβουλίου», ὅπερ τῇ 12ῃ Μαΐου τοῦ 1877 ἐπέτρεψε μὲν τὴν πρὸς ἀνατολὰς στροφήν, ἀλλ' ἐπεκύρωνε τὴν ἀπόφασιν τοῦ κατωτέρου Δικαστηρίου ὡς πρὸς τὰ ἄμφια καὶ τὰς ἄλλας κατ' αὐτοῦ καταγγελίας. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐξήγειρε πολλῷ μεγαλειτέραν δυσαρέσκειαν παρὰ τοῖς Τελετοφίλοις ἢ ἡ ἐναντίον τοῦ Purchas, διότι διεδόθη ὅτι ἡ μειοψηφία ἐν τῷ Συμβουλίῳ εἶχεν ἀποφανθῇ ἐναντίον τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως ἀριθμοῦσα διαπρεπεῖς νομομαθεῖς, οἷοι ὁ Sir Robert Phillimore καὶ ὁ Baron Kelly. Ἐντεῦθεν καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης οὐδεὶς καταγγελλόμενος ἱερεὺς ἔστεργε πλέον νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Δικαστηρίου τοῦ λόρδου Penzance ὑπακούων εἰς τὰς κλήσεις αὐτοῦ. Συνεπείᾳ τούτου πέντε ἱερεῖς ἐφυλακίσθησαν ἀπὸ δύο ἑβδομάδων μέχρι δεκαεννέα μηνῶν, καταγγελθέντες ὅτι ἐποιοῦντο χρῆσιν ἀμφίων, λαμπάδων, ἀναμίκτου ποτηρίου καὶ προσηύχοντο ἐστραμμένοι πρὸς ἀνατολάς. Πρῶτος ἐφυλακίσθη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τοῦ Horsemonger Lane ὁ Προϊστάμενος τοῦ S. James Hatcham, Rev. Arthur Tooth τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1877, διότι προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ «Ἰδιαιτέρου Συμβουλίου» ἠρνήθη νὰ προσέλθῃ. Οὗτος γράφων ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου πρὸς τοὺς ἐνορίτας αὐτοῦ ἐτόνιζεν ὅτι ὁ ἀγὼν δὲν εἶναι πλέον περὶ τελετουργικοῦ, ἀλλ' ἐναντίον τῆς ἀναμίξεως τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς εἰς ζητήματα πνευματικῆς φύσεως. Κατόπιν συλλαλητηρίου συγκροτηθέντος τῇ 16 Φεβρουαρίου οὗτος ἀπελύθη τῆς φυλακῆς, ἡ δὲ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἀπερρίφθη ἕνεκα τυπικῶν λόγων.

Μέγαν ὡσαύτως θόρυβον ἤγειρεν ἡ ἐμφάνισις τῷ 1877 ἑνὸς ἐγχειριδίου πρὸς χρῆσιν τῶν κληρικῶν κατὰ τὴν ἰδιωτικὴν Ἐξομολόγησιν ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ Ἱερεὺς ἐν τῇ ἀφέσει» ἀποσπάσματα τῶν ὁποίων ἀναγνωσθέντα ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων προυκάλεσαν τὴν δημοσίᾳ κατάκρισιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας. Τὸ βιβλίον γραφὲν χάριν τῶν κληρικῶν καὶ μόνον καὶ οὐχὶ πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ διεβοήθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῆς Κινήσεως ὡς ἀποσκοποῦν νὰ ρυπάνῃ τὴν ἁγνότητα τοῦ ἀγγλικοῦ οἴκου. Ὁ Δρ. Pusey ὡσαύτως πρὸ πολλοῦ παρασκευάζων τὴν ἔκδοσιν Ἐξομολογηταρίου τοῦ ἀββᾶ Gaume δὲν ἐδίστασε νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ βραχὺ πρὸ τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1877. Ἡ δημοσίευσις αὕτη ἐπέτεινεν ἔτι μᾶλλον τὴν κατακραυγὴν τῆς δημοσίας γνώμης, χωρὶς ὅμως νὰ διασείσῃ τὴν ἀταραξίαν τῶν παλαιμάχων ἡγετῶν τῆς Κινήσεως, οἵτινες καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἀντιμετώπισαν πολλὰς θυέλλας λαϊκῆς ἐξάψεως καὶ παρεξηγήσεως.

("Επεται συνέχεια)

ΣΥΜΒΟΛΗ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ ΚΠΟΛΕΩΣ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΞΗΣ

Ἀποτελεῖ κεφαλαιῶδες ζήτημα τῆς γενικῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως ἡ συμπλήρωσις πολλῶν χασμάτων καὶ ἡ διαλεύκανσις ἱκανῶν σημείων παρατηρουμένων ἐν τῇ ἐπὶ μέρους ἱστορίᾳ τῶν πατριαρχῶν αὐτῆς, ὅπως ἰδιαιτέρως ἀπασχολεῖ τοὺς ἐπαΐοντας καὶ ἕτερον σοβαρὸν ζήτημα ἀναφερόμενον εἰς τὸν ἀκριβῆ καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῆς ἑκάστοτε χηρείας καὶ πληρώσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ διὰ πάντας μὲν τοὺς αἰῶνας, μάλιστα δὲ διὰ τοὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν πρώτους τοιούτους. Διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν πατριαρχικὴ ἱστορία ἐμφανίζεται περισσότερον ἢ ἄλλης ἐποχῆς σκοτεινὴ καὶ ἄλλως καὶ διὰ τὰς ἐπισυμβάσας κατὰ καιροὺς διαρπαγάς, στερησάσας τὴν Ἐκκλησίαν ΚΠόλεως πολλῶν κωδίκων, ἐν οἷς κατεστρώννυντο τὰ ***ὑπομνήματα*** τῶν πατριαρχικῶν ἐκλογῶν καὶ εἴ τι ἄλλο ἐπίσημον ἐκκλησιαστικὸν ἔγγραφον, σχέσιν ἔχον πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου παραμονὴν καὶ τὴν καθόλου δρᾶσιν τῶν πατριαρχῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐπεζήτησαν κατὰ καιροὺς πολλοί, οἱ μὲν ἁρμοδιώτεροι τῶν δέ, νὰ ἐπιφέρωσι τὴν δυνατὴν θεραπείαν ἐν τοῖς παρατηρουμένοις ὡς ἄνω χάσμασι καὶ σκοτεινοῖς σημείοις ἐξ ὅσων ἐμελέτησαν καὶ ὠφελήθησαν ἄλλων ἄλλης φύσεως ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων, οἷον : γραμμάτων καὶ σιγιλλίων καὶ τόμων καὶ πράξεων πατριαρχικῶν τε καὶ συνοδικῶν, δὲν ἐπιτρέπεται δὲ εἰς οὐδένα νὰ ἀρνηθῇ ὅτι οἱ ἱστοριοδίφαι οὗτοι καὶ ἐπιστήμονες μετ' ἐπιμελείας καὶ φιλοπονίας οὐ τῆς τυχούσης ἐνδιατρίψαντες ἐπέτυχον πολλὰ ἀπὸ τῆς τιθεμένης ὡς ἄνω ἀπόψεως, ὅμως εἶναι ἀνάγκη καὶ νὰ τονισθῇ ὅτι ὑπολείπονται καὶ ἄλλα πολλὰ χρῄζοντα περαιτέρω ἐπιμελεστέρας μελέτης καὶ ἐρεύνης, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἅπαξ διὰ παντὸς ὅ,τι ἡ ἔλλειψις ἰδίως τῶν ὑπομνημάτων ἐπαφῆκεν ἀτελὲς ἀπὸ ἀπόψεως πρὸ παντὸς χρονολογικῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν πατριαρχῶν ΚΠόλεως. Συνεπῶς δὲν

θὰ εἶναι ἄνευ ἀξίας τινὸς οἱαδήτις συμβολὴ καὶ ἂν ἤθελε προσενεχθῇ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.

Τοιαύτην τινὰ συμβολὴν διὰ τοὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνους κέκληνται ἵνα προσκομίσωνται εἰς τὸ προκείμενον θέμα καὶ αἱ μέλλουσαι νὰ χαραχθῶσιν ἐφεξῆς γραμμαί.

Ἀναδιφῶντες ἀπὸ χρόνου ἱκανοῦ τοὺς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ἀρχειοφυλακείῳ κώδικας, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Νομικῆς Συναγωγῆς Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων, πρὸς καταρτισμὸν ἐπισήμων ἐπισκοπικῶν καταλόγων, συνεκεντρώσαμεν καὶ ὅσα ἔχουσι παραμείνῃ ἀνέκδοτα ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ὑπομνημάτων, παρεκτὸς ἐκείνων τὰ ὁποῖα κατὰ καιροὺς ἔχουσιν ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διαπιστώσαντες ὅτι ἱκανὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα τῶν πρώτων μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνων δὲν ὑφίστανται σήμερον ὡς ἀπολεσθέντα, ἐνομίσαμεν ὅτι τὰ παρατηρούμενα κενὰ εἶναι δυνατὸν νὰ πληρωθῶσιν ἐν μέρει δι' ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων (οἷον καθαιρέσεων, παραιτήσεων κλπ.), σχετιζομένων εἰς τὴν διαδοχὴν καὶ τὸν βίον τῶν πατριαρχῶν ΚΠόλεως, καὶ ἐν ἀπουσίᾳ καὶ τούτων, διὰ προσφυγῆς εἰς τὴν «πατριαρχικὴν ἱστορίαν» Μανουὴλ τοῦ Μαλαξοῦ, ὥς τε ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ὡς διασῴζουσαν τὰ οὐσιωδέστερα στοιχεῖα ἑνὸς ὑπομνήματος ἐκλογῆς, καὶ δὴ ἐπὶ πλέον ὡς ἐνδιατρίβουσαν καὶ περὶ τὰ σημεῖα τῆς προβλήσεως καὶ ἐνθρονίσεως ἑνὸς πατριάρχου.

Ἐπὶ τῇ βάσει ἁπάντων τῶν ἀνωτέρω ἐπισήμων στοιχείων κατηρτίσαμεν τὴν παροῦσαν ἡμῶν μελέτην, οἱονεὶ ὡς μίαν μικρὰν συμβολήν, ***χρονολογικὴν μᾶλλον ἢ ἱστορικήν,*** εἰς τοὺς πατριαρχικοὺς καταλόγους ΚΠόλεως ἀπὸ τῆς ἁλώσεως καὶ ἑξῆς, ἥντινα καὶ παραδίδομεν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς ***Ὀρθοδοξίας***.

Σ/βριος 1933. † Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤΟΥ

Τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου μετὰ τῆς εἰθισμένης μεγαλοπρεπείας ἑωρτάσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ ἡμέρα τῆς Ἰνδίκτου καὶ ηὐλογήθη ἡ ἔναρξις τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐτελέσθη ἡ Θεία λειτουργία, χοροστατούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ πάντων τῶν ἐνταῦθα Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ἐν μέσῳ συρρεύσαντος πλήθους τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἐπηκολούθησε, κατὰ τὴν τάξιν, ἡ ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Θρόνου τελετὴ τῆς Ἰνδίκτου. Ἐν μέσῳ βαθείας κατανύξεως ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἡ νενομισμένη εὐχὴ καὶ Πρᾶξις τῆς εὐλογίας τοῦ ἀρχομένου νέου ἐνιαυτοῦ, ἥτις καὶ ὑπεγράφη ἀκολούθως ὑπό τε Αὐτῆς καὶ πάντων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν.

Ἡ ἀρξαμένη νέα Ἰνδικτιὼν εἶναι ἡ Β΄.

ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Τῇ 7ῃ παρόντος μηνὸς ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς συνεδρίαν τῆς νέας συνοδικῆς περιόδου. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν προσφωνήσει ἀπεχαιρέτησε τοὺς ἐπὶ τῇ λήξει τῆς συνοδικῆς αὐτῶν θητείας ἀποχωρήσαντας τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας, ἐν προσαγορεύσει δὲ καὶ αὖθις ἐχαιρέτησε τὰ προσελθόντα νέα συνοδικὰ μέλη. Καταλλήλως ἀντεφώνησεν ἐξ ὀνόματος μὲν τῶν ἀποχωρησάντων ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος, ἐξ ὀνόματος δὲ τῶν νέων Σεβασμιωτάτων Ἁγίων Συνοδικῶν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νικαίας Βενιαμίν.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΧΟΡΟΣΤΑΣΙΑ

Τὴν 17ην παρόντος μηνὸς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν μέσῳ συρροῆς κόσμου ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Παναγίας τῆς Κουμαριωτίσσης Νεοχωρίου. Ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον ὁ Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Διάκονος Κύριλλος Ἀξιώτης. Ἡ προϋπάντησις, ἡ δεξίωσις καὶ ἡ προπομπὴ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐγένοντο μετὰ πάσης τιμῆς καὶ μετ᾽ ἐκδηλώσεων βαθείας εὐλαβείας καὶ στοργῆς.

Π. Κ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Διωρίσθησαν μέλη τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολ. Διάκονος Ἀδαμάντιος Κασαπίδης καὶ ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος Γρηγόριος.

ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἴμβρου καὶ Τενέδου Ἰακώβου, μέλος τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς διωρίσθη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων Πολύκαρπος.

ΕΟΡΤΑΙ

— Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑώρτασε τὰ ὀνομαστήρια αὐτοῦ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δέρκων κ. Ἰωακείμ. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐπεσκέφθη καὶ συνεχάρη αὐτοπροσώπως ἡ Α. Θ. Παναγιότης.

— Εἰς τοὺς ἑορτάσαντας ὁμοίως κατὰ τὸν παρόντα μῆνα τὰ ὀνομαστήρια αὐτῶν Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Μαρωνείας Ἄνθιμον, Πτολεμαΐδος Ἰωακείμ, Διδυμοτείχου Ἰωακείμ, Σερβίων καὶ Κοζάνης Ἰωακείμ, Σουφλίου Ἰωακείμ, Καρδαμύλων Ἰωακεὶμ καὶ Νευροκοπίου Φιλόθεον διεβιβάσθησαν διὰ γραμμάτων αἱ Πατριαρχικαὶ εὐχαὶ καὶ τὰ συγχαρητήρια.

— Καταλλήλως διεβιβάσθησαν τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος καὶ πρὸς τὸν ἑορτάσαντα Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Τρῳάδος Εὐστάθιον, ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα, πλὴν τῶν Ὑψηλῶν Ἐπισκεπτῶν τῶν Κυβερνητῶν καὶ Πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ οἱ ἑξῆς :

— Ὁ κ. Ἀ. Μπακάλμπασης, τέως Ὑπουργός, Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας εἰς τὴν ἐνταῦθα Καπνικὴν συνεννόησιν.

— Ὁ κ. Κ. Ροδόπουλος, Βουλευτής, μετὰ τῆς Κυρίας Ἑλένης Κ. Ροδοπούλου, μέλος τῆς αὐτῆς Ἀντιπροσωπείας.

— Ὁ κ. Γρ. Γρηγοριάδης, μέλος τῆς αὐτῆς Ἀντιπροσωπείας.

— Ἡ Κυρία Ζωὴ Παλένθια τοῦ ἐνταῦθα Ἐπιτετραμμένου τῆς Ἱσπανίας μετὰ τοῦ κ. Λ. Καλλέργη, ὑπασπιστοῦ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν τῆς Ἑλλάδος.

— Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Canon Noël A. Marshall, ἐφημέριος τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικῆς Παροικίας.

— Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Νεκτάριος Δουδούμης, Προηγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ Λεβαδείας, ἀρχαῖος Καθηγητής.

ΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΑΔΕΙΑΙ

— Τυχόντες τῆς κανονικῆς ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας ἀνεχώρησαν κατὰ τὸν παρόντα μῆνα εἰς Ἑλλάδα δι' ἰδίας αὐτῶν ὑποθέσεις οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται Ἡλιουπόλεως Γεννάδιος καὶ Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντῖνος.

— Ἀνεχώρησεν ὡσαύτως δι' Ἀθήνας καὶ Τῆνον, Ἐκκλησιαστικῇ ἀδείᾳ, ὁ ἀρχειοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως Γεννάδιος.

—Περὶ τὸ τέλος τοῦ παρόντος μηνὸς ἐπέστρεψεν ἐκ Θεσσαλονίκης ὁ Σχολάρχης τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μιλήτου Αἰμιλιανός.

ΛΟΓΟΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας (τέως Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως) κ. Πολύκαρπος ἐξέδωκε Λόγους ἐπὶ τῶν Κυριακῶν Εὐαγγελίων (Α' τόμον). Ἡ Α. Σεβασμιότης εἶναι γνωστὴ ἀπὸ πολλοῦ διὰ τοὺς ὡραίους Λόγους τοὺς ὁποίους δημοσιεύει εἰς τὴν «Ἀνάπλασιν». Τὴν διακρίνει θερμότης αἰσθήματος καὶ διαύγεια σκέψεως. Οἱ λόγοι της ἔχουν σαφήνειαν, δροσερότητα, δύναμιν, χάριν. Τὰ θέματά της εἶναι πρακτικά, ἐμψυχώνονται ἀπὸ τὰς εὐαγγελικὰς ἐννοίας, ἐνισχύονται ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ γράφοντος, ἀπὸ τὴν ἀκραιφνῆ ἀφοσίωσίν του εἰς τὰ ἰδεώδη τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν θρησκείας.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ»

Τὸ παρὸν Τεῦχος τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐκδίδεται εἰς τὰς 5 Ὀκτωβρίου διὰ νὰ συμπεριληφθῇ ἐν αὐτῷ ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ χοροστασία τῆς Κυριακῆς 2ας Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ἐκκλησιάσθη ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ὁ κ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος.